



Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio II. De variis naturæ statibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

inferioris determinatæ. Quare Catholici dicere possunt, fidem à Deo inspirari credentibus, & simul negare, credentes ad credendum necessitari: quamvis qui simpliciter negat, à Deo fidem inspirari credentibus, non solum neget, credentes à Deo necessitari, sed etiam neget intrinsecè excitari & adjuvari ad credendum, quia negato superiori, negantur omnia inferiora.

Semipelagiani itaque cum simpliciter negarent, fidem à Deo inspiranti credentibus, non solum negabant, credentes à Deo necessitari, sed etiam negabant, interius quovis modo excitari & adjuvari ad credendum. Unde sic argumentor breviter. Semipelagiani negabant fidem (supple semper, inchoatam & imperfectam) esse Donum Dei, quia simpliciter negabant, eam à Deo inspirari credentibus. Ergo negabant, fidem esse donum Dei, quia non solum negabant, credentes à Deo necessitari, sed etiam negabant, interius quovis modo excitari & adjuvari ad credendum. Ergo negabant, fidem esse donum Dei, quia volebant eam independentem esse ab omni interiore gratia præveniente, sive irrepuabili, sive etiam repudiabili ex natura sua.

Dices. S. Augustinus, ut ostendat initium fidei esse donum Dei, probat Deum facere, ut credamus; ut credamus, Deum præparare voluntatem; fidem electorum ab æterno prædefinitam fuisse per electionem gratuitam; fidem electorum effectum esse vocationis secundum propositum. Ergo S. Augustinus, ut ostendat fidem initialem esse donum Dei, probat eam esse ex interiore gratia, dominante, & necessitante ad credendum, adeoque de hac gratia controversia fuit Augustinum inter & Semipelagianos.

R. neg. conseq. Nam S. Augustinus probat quidem Deum facere, ut credamus; at non probat facere ut necessarii credamus.

Item probat, neminem credere, nisi dependentem à Deo præparante voluntatem: at præparare voluntatem, & eam necessitare, duo sunt, proindeque distinguenda, non confundenda; & tam Deus potest præparare voluntatem per interiore gratiam repudiabilem, quam per interiore gratiam necessitantem. Item probat Deum ab æterno prædefinisisse gratuitò fidem electorum; at non probat vi huius prædefiniitionis dari electis in tempore, ut credant, interiore gratiam irresistibilem & infastrabilem ex natura sua; & Deus potest tam infallibiliter electos ad credendum permovere per gratiam repudiabilem, quam per irrepuabilem. Item probat electos non credere, nisi quia vocantur ea vocatione, quæ est secundum propositum: at non dicit vocationem hanc esse vocationem irresistibiliter flectentem & applicantem ad volendum. Dicit autem esse vocationem propriam electorum; esse vocationem, quæ effectus est gratiæ prædefiniitionis; esse vocationem, cum aliis similibus infallibiliter connexam cum perseverantia finali; esse vocationem, quæ infallibiliter operatur effectum, ad quem datur. Quæ omnia vera esse possunt, & sunt, quamvis hæc vocatio sit ex natura sua repudiabilis & infastrabilis.

S. Augustinus, ut ostendat fidem inchoatam esse donum Dei, probat eam interiore gratia præveniri, & non tantum præconio veritatis: ita ut, quantumvis prædicato nobis Evangelio, non credamus, nisi Deus intellectum & voluntatem nostram interiore sua gratia præveniat, & adjuvet ad credendum; atque ita non credamus, nisi Deus donet nobis fidem; Deus enim hoc ipso fidem donat nobis, quod ex absoluta & efficaci intentione fidem à nobis exprimendi, interiore gratia vocat nos, quomodo scit nobis congruere ut credamus, & interiore gratia liberè consentientes adjuvat ad credendum.

Semipelagiani è contra, ut ostenderent initium fidei non esse donum Dei, probabant, quantum poterant, illud non præveniri interiore gratia, sed solo præconio veritatis, & prædicato Evangelio, ad credendum naturæ vigorem sufficere, sicque fidem saltem initialem & imperfectam prodire ex solis naturæ viribus, atque promereri prævenientem

Simonnet Theol. Tom. II.

gratiam, deinceps necessariam ad opera virtutum exercenda.

Dices. S. Augustinus per interiore illam gratiam, qua probabat præveniri initium fidei, intelligebat gratiam ex natura sua irrepuabilem, adeoque dominantem & necessitantem. R. neg. Intelligebat enim gratiam, de qua ait alicubi: *Misericordia Dei prævenit nos: consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propria voluntatis est*: quæ profectò verba congruere non possunt vocationi, seu interiore gratiæ ex natura sua irrepuabili, quam proinde à voluntate repudiari repugnat. Porro de gratia, quam repugnat à voluntate repudiari, dici non potest, quòd ei consentire, vel dissentire possimus pro arbitrio.

Dices. Si ita est, quare ergo Prosper in sua ad Augustinum epistola ab eo enixè petit, ut exponat, quomodo gratia illa interior, sine qua dicit hominem non credere, aliudve bonum operari, concilietur cum arbitrii libertate: *Obsecro*, inquit Prosper, *ut digneris aperire, quomodo per istam, præoperantem & cooperantem gratiam liberum non impediatur arbitrium?* Resp. hoc petere. 1. Quia S. Augustinus hanc præoperantem & cooperantem gratiam, sine qua nemo credit, aliudve bonum operatur salutariter, docebat esse planè indebitam & ita gratuitam, ut non possimus eam ullo modo promereri. At agrè intelligitur, quomodo finis verè liberi ad credendum, seu quomodo credere verè sit in nostra potestate, si ad credendum indigemus auxilio alieno, nobis planè indebito, & quod habere, seu promereri, in potestate nostra non est. 2. Quia S. Augustinus hanc præoperantem & cooperantem gratiam, sine qua nemo credit, docebat, effectum, ad quem datur, operari infallibiliter. At agrè intelligitur, quomodo liberè & ex propria determinatione credimus cum gratia, quæ prævenit voluntatem credendi, & eam infallibiliter operatur in nobis.

Dices. Ineptum est querere, quomodo gratia ex natura sua repudiabilis, non impediatur liberum arbitrium, seu libertatem indifferentiæ. R. ita esse. At hoc non querebat Prosper, sed querebat quomodo cum gratia ad credendum necessaria, quam habere in potestate nostra non est, & quæ, si detur, infallibiliter operatur effectum, ad quem datur; quomodo, inquam, cum tali gratia liberum agendi vel non agendi retineamus arbitrium? vel, si vis, querebat Prosper, quomodo hæc præoperans & cooperans gratia cum sua infallibilitate & efficacia, posset esse verè repudiabilis ex se, atque ita liberum arbitrium non impedire?

Dices. Secundum nos, Prosper sciebat S. Augustinum per istam præoperantem & cooperantem gratiam intelligere interiore gratiam repudiabilem, & talem esse ipse supponebat cum aliis Catholicis. R. Hoc quidem sciebat, & supponebat, sed non satis intelligebat, & idcirco explicationem petebat.

DISPUTATIO II.

De variis naturæ statibus.

ARTICULUS I.

Utrum possibilis sit status naturæ puræ.

NOta 1. In genere status naturæ, ut hic sumitur, est modus se habendi naturæ humanæ relatè ad finem suum ultimum secundum providentiæ divinæ ordinationem. Dividitur in statum viæ, & statum patriæ. Status viæ dicitur ille, in quo tenditur ad beatitudinem; status verò patriæ, in quo possidetur beatitudo. De hoc statu hic non agitur. Status viæ, de quo in hac Disputatione agendum est, subdividitur in statum naturæ puræ, statum naturæ integræ, statum naturæ innocentis, seu gratiæ sanctificantis, & statum naturæ lapsæ, ac reparatæ per Christum Redemptorem.

Nota 2. Status naturæ puræ est ille, in quo humana natura conderetur cum perfectionibus suis essentialibus naturalibus omnibus facultatibus, & concursu,

atque providentia, sibi naturaliter debitis, sine ullo gratiae dono, ullique sibi non debitis perfectionibus, sine peccato originali, adeoque & reatu poenarum huic peccato debitarum. Certum autem est hunc statum, nec esse, nec fuisse, nec fore unquam; nam primi parentes nostri cum dono integritatis creati fuerunt, & in ipsa creatione, vel saltem paulo post ipsam creationem acceperunt dona supernaturalia fidei, spei, charitatis, &c. in ordine ad supernaturalem beatitudinem, ad quam à Deo gratuito ordinati fuerunt, consequendam; ad quam etiam post lapsum manserunt ordinati cum posteris suis, qui concipiuntur vel in statu peccati originalis, vel in statu gratiae sanctificantis, ut B. Virgo. Quæritur ergo tantum, utrum status puræ naturæ sit possibilis?

Statum naturæ puræ possibilem esse negavit, 1. Lutherus ad 3. caput Geneleos. Quare, inquit, statuamus iustitiam non fuisse quoddam donum, quod ab extra accederet, separatim à natura hominis, sed fuisse verè naturalem, ut natura Ade esset diligere Deum, credere Deo, agnoscere Deum? Hactam naturalia fuerunt in Adamo, quam naturale est, quod oculi lumen recipiant. 2. Calvinus lib. 1. Instit. c. 15. n. 1. ubi dicit, in contumeliam Dei recidere, si quid vitii naturæ à Deo create inesse probaretur, minimeque decere Deum esse mortis autorem. 3. Michael Bajus, cuius hæc fuerunt assertiones; Humana naturæ sublimatio, & exaltatio in consortium divinæ naturæ debita fuit integritati primæ conditionis: ac proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis. Integritas primæ creationis non fuit indebita natura humane exaltatio, sed naturalis ejus conditio. Immortalitas primi hominis non est gratiæ beneficium, sed naturalis conditio. Falsa est doctorum sententia, primum hominem potuisse à Deo creari, & institui sine iustitia naturali. 4. Janfenius, qui status naturæ puræ repugnantiam conatur probare tribus integris libris. Sed contra hos omnes, sit

RESPONSIO.

Status naturæ puræ possibilis est.

Probat 1. autoritate S. Augustini, docentis pluribus in locis, gratiam fuisse donum integritatis. Sic enim loquitur lib. 13. de civ. c. 13. de primis parentibus: *Posteaquam transgressio præcepti facta est, gratia deferente divina, de corporum suorum nuditate confusi sunt.* Et lib. 11. de Genesi cap. 31. *Mox ut præceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deferente, omnino nudati in sua membra oculos iniecerunt.* Et lib. 4. contra Julianum, c. 16. *Quid est, gustato cibo prohibito, nuditas indicata, nisi peccato nudatum, quod gratia contegebat? Gratia quippe Dei magna ibi erat, ubi terrenum & animale corpus bestialem libidinem non habebat. Qui ergo vestitus gratia, non habebat in suo corpore quod puderet, spoliatus gratia, sensu quod operire deberet. At si donum integritatis, seu partis inferioris ad superiorem subiectio, magna gratia fuit in natura etiam innocente; certè superavit omnem naturæ etiam innocentis exigentiam, adeoque nec fuit, nec potuit esse naturalis ejus conditio. Unde consequens est, juxta mentem S. Doctoris, naturam etiam innocentem conditi potuisse sine dono integritatis.*

Quod autem hic de dono integritatis dicitur, manifestè dicendum est de dono immortalitatis, ordinatione ad visionem beatificam, sublimatione in consortium divinæ naturæ, & aliis omnibus, quæ cum hac sublimatione connexa sunt; nam ista manifestè non fuerunt minus dona purè gratuiti in natura etiam innocente, quàm integritatis donum; atque ita non minus superant exigentiam omnem naturæ etiam innocentis: quare nec fuerunt, nec potuerunt esse naturæ etiam innocentis connaturalia; unde consequitur secundum S. Doctoris principia, quòd sine illis natura etiam innocens conditi potuerit.

Prob. 2. autoritate Scholasticorum Doctorum, pro quibus omnibus erunt hic S. Thomas & Sco-

rus. S. Thomas 1. p. q. 95. art. 1. in O. sic ait: *Manifestum est, quòd illa subiectio corporis ad animam, & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis: alioquin post peccatum mansisset, cum etiam in demonibus data naturalia post peccatum permanferint. Unde manifestum est, quòd & illa prima subiectio, qua ratio Deo subdebatur, non erat solum secundum naturam, sed secundum supernaturale donum gratiæ. . . Unde Augustinus dicit 13. de civitate Dei, quòd postea quàm præcepti facta transgressio est, confestim gratia deferente divina, de corporum suorum nuditate confusi sunt, senserunt enim motum inobedientis carnis sue, tanquam reciprocam poenam inobedientie sue. Ex quo datur intelligi, si, deferente gratia, soluta est obedientia carnis ad animam, quòd per gratiam in anima existentem inferiora ei subdebantur.*

Prob. 3. autoritate summorum Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. in Bullis contra Michaellem Bajum editis, in quibus præfata Baji assertiones damnantur. Pius V. in Bulla sua, quæ incipit. *Ex omnibus afflictionibus*, de præfatis Baji propositionibus, & aliis ad 79. quas inserit, sententiam fert his verbis; *Quas quidem sententias, stricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore & proprio verborum sensu ab assertionibus intento, hereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respectivè; ac quacumque super iis verbo, scriptoque emissæ, præsentium auctoritate damnamus, circumscribimus, & abolemus; deque eisdem & similibus posthac, quoquo pacto, loquendi, scribendi, & disputandi facultatem quibuscumque interdici-mus. Qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quacumque decernimus. Vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare.*

Hæc Pii V. contra Michaellem Bajum Constitutio anno 1567. edita, anno 1570. publicata fuit in Lovaniensi Universitate, & ab omnibus hujus Academiae Doctoribus unanimi consensu subscripta. Sed cum nihilominus nonnulli in eadem Academia Doctores damnatas à Pio V. Baji assertiones publicè defendere pergerent cum magno Ecclesiæ periculo, Gregorius XIII. novam edidit Constitutionem, quæ incipit, *Provisionis nostræ*, & in qua præfata Pii V. Constitutio descripta, innovata, & confirmata est.

Porrò cum non obstantibus his Constitutionibus Pii V. Gregorii XIII. Janfenius cum intolerabili Sedis Apostolicæ, judiciorum ejus ac censurarum contemptu, cum totius Reipublicæ Christianæ scandalo, & fidei periculo, librum suum exarasset, quem Augustinum inscripsit, & in quo defendit damnatas Baji propositiones, quibus etiam novos addidit errores, Urbanus VIII. ut periclitanti Catholica fidei subvenire, suam quoque edidit Constitutionem anno 1621. quæ incipit, *In eminenti*; in qua præfatas Pii V. & Gregorii XIII. sanctiones confirmat, & memoratum Janfenii librum, ut jam semel atque iterum à Sede Apostolica damnatos Baji errores continentem & renovantem proferibit, omnibusque ne illum legant, vel apud se retineant, se-verè prohibet.

Cum autem, inquit summus Pontifex, ex diligentibus & matura ejusdem libri cui titulus, Augustinus, lectione postmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex propositionibus à Prædecessoribus nostris olim, ut præfertur, damnatas contineri, & magno cum Catholicorum scandalo, & auctoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi; nos huic malo, in scandalum totius Reipublicæ Christianæ, & fidei Catholice perniciem vertenti, opportunum remedium adhibere volentes. . . Constitutiones prædictas, omniaque & singula in eis contenta, Apostolica Auctoritate tenore præ-

praesentium perpetuo confirmamus & approbamus; librumque praedictum, cui titulus est Augustinus, articulos, opiniones, & sententias in dictis Constitutionibus reprobatas, atque damnatas, ut à nobis compertum est, continentem & renovantem ... prohibemus ... Jubentes insuper, sub omnibus poenis & censuris, in praedicta Constitutione Pii Praedecessoris contentis ... ne quis ejusmodi conditionis & qualitatibus sit ... de praedictis, ut supra, damnatis, & in praedicto libro contentis ... articulis, opinionibus, sententiis ... loqui, scribere, & disputare audeat, librumque ... penes se retinere, vel legere praesumat.

Ex his omnibus apparet, 1. Bajanas, quibus status naturae purae possibilitati contradicuntur, assertiones non fuisse damnatas ab Apostolica Sede, nisi postquam stricto & diligenti examine ponderatae fuerunt: neque enim verisimile est, Pium V. sanctissimum Pontificem, toti orbi Christiano solemniter mentiri voluisse. 2. Non fuisse damnatas ad tempus tantum, donec scilicet sufficienter probarentur: nam cum reliquis indiscriminatim damnantur, circumscribuntur, & abolentur, tamque de illis, quam de reliquis, loquendi, scribendi, & disputandi facultas quibuscumque interdictur. Dicere autem, de omnibus Baji Propositionibus, quod ad tempus tantum, donec sufficienter probaretur earum veritas, proscriptae fuerint, intolerabilis absurditatis est; cum proscriptae fuerint, ut haereticæ, erronæ, temerariæ, &c. respectivè. 3. Non fuisse damnatas ob defectum sufficientium probationum: nam etiam postquam tres integros pro illis statuendis libros edidit Jansenius, earum condemnationem instauravit & confirmavit Urbanus VIII. imò & Augustinus Jansenii, ut assertiones illas continentem & renovantem prohibuit, iussitque sub gravissimis poenis & censuris, ne quis ejusmodi conditionis & qualitatibus esset, praesumeret librum illum legere, vel penes se retinere. 4. Perperam dici, non fuisse damnatas, nisi ut primum autem offensivas, non quidem propter falsitatem, sed solum ob novitatem, & defectum sufficientis probationis: non enim erant novæ, nec adversarii dicent eas caruisse sufficienti probatione, quando earum condemnatio instaurata & confirmata est ab Urbano VIII.

Dices. Hac tertia probatio nostrae responsionis committit recentiores Pontifices cum veteribus, & quidem numero pluribus, qui S. Augustini doctrinam approbaverunt, quæ doctrina Bajanis assertionibus continetur. Certè recentiorum & pauciorum Pontificum autoritas antiquiorum & plurium auctoritati opponenda est. R. in hac instantia multa esse reprehensione digna. 1. Enim falsum est, quod probatio nostra committat Pontifices cum Pontificibus, recentiores cum veteribus: nam Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. Baji Propositiones damnando, minime damnarunt ea, quæ olim approbaverunt Innocentius primus, Zozimus, Bonifacius, Sixtus, Celestinus, Leo magnus, Gelasius, Hormisdas, & Joannes secundus, qui approbaverunt S. Augustini, tanquam Magistri optimi, doctrinam de gratia contra Pelagianos. Hi enim Pontifices non omnia quæ de gratia contra Pelagianos scripsit S. Augustinus, specialiter approbaverunt, sed solum certa puncta, quæ novem articulis comprehendit Celestinus primus in sua ad Gallia Episcopos epistola. In his autem articulis nihil de statu naturae purae, nihil de his quæ continentur Bajanis assertionibus, legitur. Præterea gratis & falsò supponitur, S. Augustini doctrinam de gratia adversus Pelagianos repugnare status naturae purae possibilitati; imò verò hanc possibilitatem ex principiis S. Doctoris eruiamus, ut patet ex probatione prima.

2. Falsum est & contra fidem, quod major sit veterum Pontificum, quam recentiorum autoritas; sicut falsum est, & contra fidem, quod major sit priscae Ecclesiae autoritas, quam recentioris Ecclesiae. Sed sicut est pro omni tempore eadem invariabiliter Ecclesiae autoritas, quia pro omni tem-

pore moraliter eadem est Ecclesia: ita Sedis Apostolicae autoritas invariabiliter eadem est pro omni tempore, quia Sedes Apostolica firmissima illa est & immobilis Petra, super quam Christus fundavit Ecclesiam suam.

3. Falsum est & contra fidem, quod in controversiis fidei major sit autoritas plurium Pontificum, quam pauciorum: falsum enim est & contra fidem, quod in controversiis fidei major sit infallibilitas plurium Pontificum, quam pauciorum, vel etiam unius tantum. Ratio est, quia specialis Spiritus sancti assistentia annexa est, non Pontificum multitudini, sed dignitati & muneri pastoris supremi. Tota autem pontificia dignitas residet in unoquoque Pontifice, sicut & totum ei incumbit munus & onus pontificum. Quare tanta est in decidenda aliqua fidei controversia autoritas, vel in uno Pontifice loquente ex Cathedra, cum ejus judicio tacite vel expresse suffragatur major pars Episcoporum, quanta esset v. gr. centum Pontificum, qui successivè eandem de eadem fidei controversia sententiam tulissent. Pessimè igitur dicitur, recentiorum & pauciorum Pontificum auctoritatem antiquiorum & plurium auctoritati postponendam esse. Adde quod non magis verendum est, ne Pontifices ex Cathedra docentes Ecclesiam, Episcopis majori ex parte tacite, vel expresse consentientibus, sibi invicem adversentur in rebus ad fidem pertinentibus, quam verendum est, ne Concilia œcumenica in rebus ad fidem pertinentibus sibi invicem contraria sint. Quare in materia fidei & morum tam ineptè & pueriliter dicitur, antiquiores & plures Pontifices anteposendos esse recentioribus & paucioribus, quam si diceretur, antiquiora & plura Concilia œcumenica recentioribus & paucioribus esse anteposenda.

Prob. denique ratione responsio nostra. Nam Deus de potentia etiam per sapientiam ordinata potuit, 1. naturam humanam condere cum perfectionibus essentialibus, facultatibus omnibus naturalibus, adeoque non solum cum appetitu rationali, sed etiam cum materiali, & cum concursu ac providentia naturaliter debitis: nam re ipsa ita condidit. 2. Potuit naturam humanam condere sine peccato originali, aliove peccato, & poenis, quæ illi debentur, & præternaturales sunt: nam sic revera primos parentes nostros creavit. 3. Potuit condere naturam humanam absque dono integritatis, seu absque subiectione appetitus materialis ad rationalem: humana enim natura condita potuit sine donis sibi indebitis. At subiectio illa, cum in primo homine fuerit magna gratia, ut docet S. Augustinus, nec fuit, nec potuit esse debita humane naturæ, etiam innocenti; alioqui non fuisset gratia in primis parentibus: gratia enim dicitur id, quod, si datur, gratis datur, adeoque non debetur ei, cui datur. 4. Potuit condere naturam humanam sine ordinatione ad beatitudinem, quæ in visione intuitiva Dei consistit: potuit enim condita sine ordinatione ad finem superantem omnem ejus exigentiam, ut patet ex terminis. Illa autem beatitudo superat omnem exigentiam naturæ humanæ, quia, ut docet S. Thomas, visio intuitiva Dei soli Deo connaturalis est. 5. Potuit condere naturam humanam sine infusis habitibus fidei, spei, & charitatis, aliisque donis, quæ charitatem comitantur: hæc enim omnia ejusdem ordinis sunt cum fine illo, ad quem gratuito & supra omnem suam exigentiam ordinata fuit humana natura: sunt enim ad finem illum assequendum media, homini data, hominemque complementia ad exercendos actus divini ordinis, ad quorum proinde excellentiam natura, facultatibus suis naturalibus relicta, aspirare non potest. Ergo, &c.

ARTICULUS II.

Soluntur objectiones.

Obj. 1. Non potuit Deus condere naturam humanam sine ordinatione ad finem ultimum. Ergo non potuit eam condere, nisi in statu elevationis. *R. neg. conseq.* Nam finis ultimus duplex possibilis est, naturalis scilicet & supernaturalis. Naturalis consistit in perfectissima quadam contemplatione Dei abstractiva, & ejusdem amore necessario, viribus naturæ non vitiatæ possibili. Supernaturalis verò consistit in intuitiva Dei visione cum amore necessario, huic visioni proportionato. Potuit Deus pro arbitrio naturam humanam ad alterutrum finem ordinare; & ad primum ordinasset, si eam in puris naturalibus condidisset. Quod autem eam ad posteriorem ordinavit, atque ita eam in statu elevationis condiderit, maximum & omnino gratuitum beneficium est.

Dices. Natura humana, in puris naturalibus condita, frustra ordinata fuisset etiam ad illam naturalem beatitudinem, quam in abstractiva Dei contemplatione, & amore necessario, huic contemplationi proportionato, constituimus. Ergo, &c. *Probat.* *ant.* Nam 1. beatitudinem illam assequi non potuisset, 2. Vel ea fructus esset homo ante mortem, vel post mortem. Neutrum dici potest. 3. S. Augustinus multis in locis negat hominem assequi posse suam beatitudinem sine gratiæ auxilio. 4. Imò lib. 10. de Civ. c. 2. & 11. dicit expressè, hominem sine gratia non posse consequi naturalem illam beatitudinem, quam Platonici constituunt in contemplatione Dei.

R. neg. ant. Ad 1. prob. R. neg. Nam natura humana in puris naturalibus condita, posset non solum physice, sed etiam moraliter, mereri suam beatitudinem naturalem per bona opera naturalia, quæ non solum physica, sed etiam morali potentia posset exercere in illo statu, in quo favorabilior esset providentia, nec homo subiceretur tot ac tantis difficultatibus & impedimentis, quor & quantis obnoxius est in hoc statu naturæ lapsæ propter peccatum originale.

Ad 2. prob. R. Hominem, in natura pura conditum, fructurum fuisse beatitudine sua naturali in altera vita post mortem, saltem secundum animam, quæ immortalis est naturaliter.

Ad 3. prob. R. S. Augustinum loqui de ea beatitudine, ad quam homo re ipsa ordinatus est, hoc est, de intuitiva Dei visione, quæ soli Deo connaturalis est. Unde, cum beatitudo, ad quam ordinatus est homo, omnem naturæ humanæ exigentiam superet, mirum non est, quod ejus affectus superet omnem naturalem naturæ humanæ facultatem, adeoque eam assequi non possit homo sine gratiæ adjutorio.

Ad 4. R. S. Doctorem loqui tantum pro statu nunc existente, in quo natura humana lapsa est, & per originale peccatum depravata, in quo facile cum S. Doctore agnoscimus hominem sine gratia beatitudinem etiam naturalem consequi non posse. Aliud autem esset de naturæ puræ statu possibili, de quo non loquitur S. Augustinus, & in quo natura non depravata, & ab innumeris impedimentis quibus implicamur, libera, ad proportionatam sibi beatitudinem per merita naturalia haud agere posset pertingere.

Dices. Visio intuitiva Dei negari non potest absque injuria naturæ innocentis. Ergo possibilis non est status naturæ puræ, in quo naturæ innocentis negaretur visio intuitiva Dei. *Prob. ant. autoritate* S. Augustini, qui multis locis reprehendit Pelagianos, qui dicebant parvulos nasci absque peccato, & nihilominus privari regno cælorum, si moriantur sine baptismo.

R. dist. ant. Visio intuitiva Dei negari non po-

test, &c. in statu, in quo natura elevata est ad supernaturalem beatitudinem, qualis est status præsens, *C. ant.* In alio statu, in quo non esset elevata, qualis esset status naturæ puræ, *N. ant.* In hoc enim statu naturæ etiam innocentis indebita esset visio Dei intuitiva, adeoque in hoc statu naturæ etiam innocentis, absque injuria denegaretur: non enim injuriam accipit, cui non datur id, quod ei non debetur.

Ad prob. ant. R. S. Augustinum Pelagianos reprehendere ex suppositione veritatis catholicæ, quam admittebant ipsi Pelagiani, videlicet quod homines sint & semper fuerint in statu naturæ elevatæ & ordinatæ ad visionem Dei intuitivam, qua proinde nemo jure privati potest, nisi propter peccatum aliquod mortale.

Obj. 2. Non potuit condi natura humana in eo statu, in quo homo non posset diligere Deum propter se. Atqui in statu naturæ puræ homo non potest diligere Deum propter se. Ergo, &c. *R. neg. min.* Nam duplex amor Dei propter se distinguendus est, naturalis scilicet & supernaturalis. Naturalis est ille, qui naturæ non vitiatæ, nec corruptæ per peccatum facultatem non excedit; supernaturalis verò per se scilicet, qui excedit propter suam similitudinem & universalitatem, seu appetitionem, ad quam pertingere non possunt creaturæ rationalis vires naturales, quantumvis supponantur non depravatæ per peccatum: unde ad hunc amorem non valent, nisi eleventur, & compleantur per habitum charitatis infusum, vel saltem per concursum extraordinarium, quo Deus charitatis habitualis causalitatem suppleat.

Duplicem autem sic distinguendi amorem Dei propter se fundamentum habemus, 1. In evidenti non repugnantia utriusque amoris; & verò quidni natura rationalis, non vitiatæ, cum solo concursu, & providentiæ naturali sibi debita, habere posset aliquem Dei amorem propter se, sicut habere potest aliquam Dei notitiam & perfectionum ejus, ob quas amabilis est? 2. In condemnatione harum Baji propositionum: *Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut author nature, & gratuiti, quo Deus amatur ut beatificator, vana est & commentitia, ad illudendum sacris litteris, & plurimis veterum testimoniiis excogitata: amor naturalis (Dei scilicet) qui ex viribus nature exoritur: ex sola philosophia per elationem presumptionis humane cum injuria Gratiæ Christi defenditur à nonnullis Doctoribus.*

Dico itaque, quod homo in statu naturæ puræ conditus posset diligere Deum propter se, seu amore vero & casto, licet longè minus perfectò, minùs firmo, minùs appetitivo, quam sit amor ille, ad quem homo, ad beatitudinem supernaturalem ordinatus, per supernaturalem charitatis habitum elevatur; cui in statu innocentie necessariò prælucebat supernaturalis illustratio, cui in præsentis statu non solum supernaturalem illustrationem, sed etiam delectationem cælestem præire necesse est.

Dices. Capitalis error Pelagii fuit, quod diceret amorem Dei propter se haberi posse solis naturæ viribus: de quo gravis fuit Pelagianos inter & Catholicos pugna, ut patet ex verbis S. Augustini lib. de grat. & lib. arb. c. 18. Unde est, inquit, in hominibus charitas Dei & proximi, nisi ex ipso Deo? Nam si non ex Deo, sed ex hominibus, vicerunt Pelagiani: si autem ex Deo, vicimus Pelagianos. *Resp.* Pelagium quidem graviter errasse in eo, quod veller amorem Dei propter se, etiam perfectum, & Dei super omnia appetitivum, in præsentis statu haberi posse solis naturæ viribus, sine interiore & immediato gratiæ adjutorio, se tenente ex parte voluntatis: in quo graviter reprehendebatur à Catholicis, & jure merito reprehendebatur. Sed præter hunc amorem Dei perfectum, & super omnia appetitivum quem cum Augustino profiteamur in præsentis statu sine auxilio inspirationis exerceri non posse à voluntate, etiam cœlitus illustrata, & instructa supernaturali habitu charitatis; dicimus alium Dei amorem propter se

se possibilem esse naturæ non viatæ, in puris naturalibus conditæ, de quo amore Catholicos inter & Pelagianos nulla fuit questio.

Dices. Secundum doctrinam S. Augustini, nullus possibilis est amor Dei propter se, naturalis, & qui haberi possit sine vera Christi gratia. Ergo, &c. *Prob. ant.* Nam S. Augustinus multis in locis docet omnem creaturæ rationalis amorem esse charitatem, vel cupiditatem, per charitatem intelligendo amorem Dei propter se, qui diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum; per cupiditatem verò intelligendo amorem, quo creatura rationalis viciatur & corrumpitur. Ergo juxta S. Doctorem, non datur medium inter amorem Dei, qui per Spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris, & amorem, quo viciatur, & corrumpitur creatura rationalis; adeoque juxta S. Doctorem, chymera est amor ille Dei propter se, quem dicimus in statu puræ naturæ possibilem esse.

R. revera nobis videri S. Augustinum in ea sententia fuisse, quod nullus amor Dei propter se in præsentis statu naturæ lapsæ, & per originale peccatum depravatæ haberi possit sine interna inspiratione voluntatem excitante, sanante, & corroborante. Sed quid hoc facit contra statum naturæ puræ, in quo voluntas hominis non esset viciata, nec depravata per peccatum originale, quo careret in illo statu?

Porro quando S. Augustinus videtur asserere omnem amorem creaturæ rationalis esse charitatem, vel cupiditatem, 1. loquitur relatè ad statum præsentem, non relatè ad alium merè possibilem, qui nunquam fuit, aut erit. 2. Per charitatem intelligit, non amorem Dei propter se, sed amorem boni & honesti; vel, si vis, amorem justitiæ generaliter sumptæ, hoc est, virtutis alicujus. 3. Quoties ait, amorem hunc diffundi in cordibus nostris per Spiritum sanctum, non intelligit qualemcumque amorem justitiæ, sed salutarem, ad affectuionem gloriæ cœlestis conducentem. Ex quibus nihil aliud potest colligi, quàm S. Doctorem in ea fuisse sententia, quod omnis amor creaturæ rationalis sit honestus, vel inhonestus, & quod omnis amor honestus, salutaris, & conducat ad æternæ gloriæ affectuionem, inspiretur nobis à Deo. Quæ vera sunt, sed ad præsentem controversiam impertinentia.

Obj. 3. Repugnat bonitati divinæ condere hominem in eo statu, in quo nihil omnino libertatis haberet ad faciendum ullum bonum, sed perpetua & in omnibus peccandi necessitate teneretur. Atqui talis esset status naturæ puræ. Ergo, &c. *Prob. min.* In statu naturæ puræ tanta esset impotentia bene agendi, & peccandi necessitas, quanta est in statu naturæ lapsæ. Atqui in statu naturæ lapsæ semper est impotentia bene agendi, & peccandi necessitas, quando abest gratia. Ergo, &c.

R. 1. Minorem falsam esse: falsum enim est, quod homini in præsentis statu ita dominetur concupiscentia, ut absque auxilio gratiæ nullum possit opus bonum ordinis naturalis facere, nullumque peccatum vitare.

R. 2. neg. maj. Nam in statu naturæ puræ non esset tanta hominis infirmitas, quanta nunc est in statu naturæ lapsæ propter peccatum originale; melior & favorabilior esset providentia, saltem quandiu homo non peccaret; non tantum homo pateretur difficultatem à concupiscentia, quantam nunc patitur in statu naturæ lapsæ, in quo propter originale peccatum efferaior concupiscentia est; non tantum homo ad peccandum sollicitaretur à demone (si tamen sollicitaretur,) quantum nunc sollicitatur, quia tunc à Deo non permetteretur tantum sævire, quantum nunc sævire permittitur in penam peccati originalis. Quare homo in statu naturæ puræ non solum physica, sed etiam morali potentia posset fervare rotam legem naturalem, & omnia peccata huic legi opposita vitare ex affectu honestatis, vel etiam ex sincero affectu placendi Deo.

Obj. 4. Repugnat status, in quo concupiscentia ef-

fer à Deo. Atqui in statu naturæ puræ concupiscentia esset à Deo. Ergo, &c. *Prob. maj.* Nam repugnat concupiscentiam esse à Deo: cum enim pugnet contra Spiritum & rectam rationem, non potest esse aliquid naturaliter bonum: aliquid autem, quod non est naturaliter bonum, à Deo esse repugnat. Pro solutione hujus difficultatis,

Nota. Concupiscentia sumi potest dupliciter, videlicet pro potentia, & pro actu concupiscendi. Actus autem concupiscendi duplex est, nempe actus concupiscendi formaliter, & actus concupiscendi materialiter tantum. Actus, quo concupiscitur formaliter, est actus quo appetitur objectum aliquod; actus verò, quo concupiscitur materialiter tantum, nihil aliud est, quàm motus quidam corporeus, seu immutatio quædam facta in corpore, & objectivè sollicitans ad actum, quo appetatur objectum, à quo mediè causata est immutatio. Hinc potentia concupiscendi duplex est, nempe potentia concupiscendi formaliter, & potentia concupiscendi materialiter tantum. Potentia concupiscendi formaliter est ea, à qua elicitur actus, quo appetitur objectum aliquod; & in homine est ipse appetitus rationalis, seu voluntas, cujus est, sive deliberatè sive indeliberatè appetere non solum objecta immaterialia & insensibilia, sed etiam materialia & sensibilia. Potentia concupiscendi materialiter tantum est ea, à qua immediate causantur immutationes illæ corporeæ, quæ passiones vulgò nuncupantur, & quibus objectivè sollicitamur, & inclinamur ad appetendum objectum aliquod sensibile. Hanc concupiscendi potentiam voco appetitum materiale, quia per illam non nisi improprie & materialiter appetimus objectum: corporea enim immutatio, quam causat hæc potentia, se habet tantum per modum objecti, cujus perceptione delectatur anima, atque ita propendet ad formalem objecti externi appetitionem.

Porro neutra concupiscendi potentia contra rectam rationem pugnat: nam neque appetitus rationalis, qui est voluntas, neque materialis, quem existimamus nihil aliud esse, quàm ipsum cor, quæ ex prævia determinatione in ipso à sensu interno, median- tibus spiritibus animalibus facta, potens impellere sanguinem & alios humores in has vel illas corporis partes, cum tali vel tali velocitate, aut tarditate, in tali vel tali quantitate, &c. neque, inquam, appetitus rationalis, neque materialis est aliquid rectæ rationi dissonum, ut per se manifestum est: sed è contra utraque concupiscendi potentia est aliquid naturaliter bonum: appetitus enim rationalis & materialis sunt perfectio & bonum naturæ, appetitus quidem rationalis, quia principium est bonorum actuum, licet non sit perfectio, sed perfectionis defectus, quæ potest exire in actus malos, & rectæ rationi repugnantes; materialis verò, quia principium est corporalium immutationum, quibus appetitus rationalis inclinatur ad actus bonos & honestos: licet similiter non sit perfectio, sed defectus perfectionis, quia principium esse potest immutationum corporalium, quibus appetitus rationalis sollicitari potest ad actus inhonestos, & adversantes rectæ rationi.

Ex dictis patet, utramque concupiscendi potentiam posse esse, & re vera esse à Deo: cum utraque sit perfectio & bonum naturæ, & neutra aliquam cum recta ratione repugnantiam habeat. Nec obest, quod utraque sit bonum naturæ limitatum, adeoque utraque sit perfectio defectibilis: nam sicut absurdè diceretur, intellectum & sensus non posse esse à Deo, quia intellectus errare potest, & sensus falli possunt circa objecta sensibilia; ita & absurdè diceretur, appetitum materiale à Deo esse non posse, quia causare potest circa objecta illicita immutationes in corpore, quibus ad objectorum illorum prosecutionem sollicitari potest voluntas, sic etiam absurdè diceretur voluntatem non posse esse à Deo, quia tum indeliberatè, tum etiam deliberatè objecta illicita prosequi potest.

Inter actus concupiscendi sive formaliter sive materia-

terialiter tantum, aliqui mali sunt, & cum recta ratione pugnant: tales sunt actus omnes, quibus sive deliberatè, sive indeliberatè appetimus objecta illicita, & corporales omnes immutationes, quibus sollicitamur ad objectorum illicitorum appetitionem: sed multi etiam mali non sunt, nec rectæ rationi repugnant, sed potius ei consentanei sunt: tales sunt actus omnes, quibus sive deliberatè, sive indeliberatè objecta honesta appetimus, & corporales omnes immutationes, quibus ad appetenda objecta honesta excitamur. Hos autem, non illos, posse esse à Deo, ut specialiter eos procurante, planum est. His præsuppositis,

R. ad obj. dist. maj. Repugnat status naturæ, in quo à Deo esset concupiscentia, sumpta pro actu concupiscendi sive formaliter sive materialiter tantum, repugnante rectæ rationi, C. maj. Sumpta pro ipsa potentia concupiscendi, sive formaliter sive materialiter tantum, N. maj. Appetitum enim sive rationalem, sive materiale, cum uterque sit perfectio & bonum naturæ, à Deo esse non repugnat, & uterque in statu innocentie fuit, & nunc in statu naturæ lapsæ est à Deo. *Ad min. autem dico*, quod in statu naturæ puræ esset à Deo concupiscentia, sumpta pro potentia concupiscendi sive formaliter sive materialiter tantum, non verò sumpta pro actibus concupiscendi sive formaliter sive materialiter, adversantibus rectæ rationi: non enim in Deum, ut auctorem, magis refundi possent, quam non refundi possit peccatum: nam Deus ad illos non alio modo concurreret, quam nunc, concurrat ad entitatem peccati; nec Deus illos intenderet ullatenus, sed è contra vellet impediri.

Dices. Actus concupiscendi materialiter, repugnantes rectæ rationi, non possunt cohiberi in statu naturæ puræ; tales enim motus corporales cohiberi non possunt sine gratia, quam homo in statu naturæ puræ non haberet, & excitati voluntatem necessitarent ad malum volendum & agendum. Ergo Deo, ut auctori, attribui possent ea, quæ malè & culpabiliter fierent ex occasione talium motuum in statu naturæ lapsæ. Atqui hoc repugnat. Ergo & ipse naturæ puræ status. *R. 1. neg. 1. part. ant. Ad prob. R.* motus illos sine gratia cohiberi facile posse à natura non vitari, nec depravata per peccatum, qualis esset natura in puris naturalibus condita. *R. 2. neg.* etiam alteram ant. partem. Motus enim illi saltem regulariter non essent adeò vehementes, ut voluntatem necessitarent, quod si contingeret aliquando voluntatem ab illis necessitari, tunc voluntas non nisi materialiter peccaret.

Obj. 5. Repugnat status, in quo licerent turpia. Sed liceret turpia in statu naturæ puræ. Ergo, &c.

Prob. min. Nam in statu naturæ puræ licerent ea omnia, ad quæ naturaliter propenderet natura. Atqui in hoc statu natura naturaliter propenderet ad turpia. Ergo, &c. *Prob. maj.* Quia omnis propensio naturalis naturæ bonæ bona est: natura autem, in puris naturalibus condita, bona esset, utpotè non vitata, nec depravata per peccatum.

R. neg. min. objectionis. Ad prob. min. R. dist. maj. In statu naturæ puræ licerent ea omnia, ad quæ naturaliter propenderet natura, quæ bona est, C. maj. Ad quæ naturaliter propenderet natura, quæ defectibilis est, N. maj. In statu autem naturæ puræ natura propenderet naturaliter ad turpia, non quæ bona, sed quæ defectibilis est. *Ad prob. maj. dist. similiter.* Omnis naturalis propensio naturæ bonæ bonitate indefectibili, bona est, C. Omnis naturalis propensio naturæ bonæ bonitate defectibili, bona est, N. Natura autem, in puris naturalibus condita, bona quidem esset; at non esset bona, nisi bonitate defectibili; & naturaliter propendendo ad turpia, naturaliter deficeret: unde natura in puris naturalibus condita propensio ad turpia, quantumlibet naturalis, non esset bona, sed defectus, quem homo, in statu naturæ puræ conditus, teneretur, quantum posset, cohibere.

Dices. In statu naturæ puræ carnem pugnare con-

tra spiritum, imò carnem dominari spiritui, esset ordo naturalis, quem proinde sequeretur qui turpia quælibet perpetraret; atque adeò in statu naturæ puræ licetè & laudabiliter ageret qui turpia quælibet perpetraret, quia nimirum perpetrando, sequeretur ordinem naturalem. *R. neg.* Nam in statu naturæ puræ quod caro rebellaret contra spiritum, esset defectus naturæ, ex cuius imperfectione oriretur; quod verò caro dominaretur spiritui, esset vitium & culpa voluntatis liberè subeuntis jugum carnis; cum haud agrè posset inordinatos motus illius cohibere, aut saltem eis non consentire.

Obj. 6. In statu naturæ puræ esset necessitas erubescendi: esset enim membrorum rebellio, ex qua erubescendi necessitas oritur. Atqui hoc est inconveniens, naturam scilicet innocentem erubescendi necessitati subjacere. Ergo, &c. *R. neg. min.* Itaque in statu naturæ puræ esset aliqua membrorum rebellio, licet non tanta, quanta nunc est; & consequenter esset aliqua necessitas erubescendi non de operibus Dei, & membris ipsis, sed de inordinatis illorum actibus, qui à Deo non essent alio modo, quam peccati entitas: Deus enim ad eos non concurreret, nisi ex officio causæ primæ, & secundum exigentiam causarum secundarum, velletque hominem ab eis, quantum posset, abstinere. *At inquit.* De actibus illis erubescendo, effemus ingrati erga Deum. *R. N.* Nam de eis erubescendo, solum agnosceremus nostrum in eis regendis defectum; & imperfectionem naturalem.

Obj. 7. Non potest Deus condere hominem in eo statu, in quo laboret ignorantia invincibili, priusquam id aliqua sua culpa promeruerit. Atqui homo in statu naturæ puræ absque ulla sua culpa obnoxius esset ignorantie invincibili. Ergo, &c. *R. neg. maj.* Deus enim condere potuit hominem cum defectibus sibi connaturalibus: quidni enim potuisset? At posse ignorare, est defectus homini connaturalis: cum enim intellectus humanus in suis cognitionibus penderet à perceptione sensuum, adeoque non nisi valde imperfectè intelligat spiritualia; cum essentias rerum non penetraret, nec veritates tum speculativas, tum practicas assequatur sine magno labore; cum pauca, quæ scilicet per se nota, aut ex per se notis proximè deducibilia, vel sensibus obvia sunt, facile attingat; quid homini connaturale magis est, quam posse ob luminis naturalis exiguitatem in plurimis caligare & errare? Porro quæ in statu naturæ puræ malè fierent ab homine ex ignorantia invincibili, essent tantum peccata materialia, quæ Deo, ut auctori, non possent attribui, quia non essent à Deo, nisi ut permittente, & concurrente concursu generali ex officio causæ primæ, & secundum exigentiam causarum secundarum.

Dices. S. Augustinus sæpè dicit ignorantiam non esse comitem naturæ, sed penam peccati. *R. S. Doctorem loqui non de quavis ignorantia, sed de ea, qua homo laborat in præsentī statu, in quo parvuli propter peccatum originale carent cognitione atati suæ conveniente, quam habuissent non solum in statu innocentie, sed etiam in statu naturæ puræ, & dum adolescunt, ac deinceps in assequendis veritatibus tum speculativis tum practicis, atati suæ convenientibus, difficultatem patiuntur magnam; quam difficultatem non essent experti in statu naturæ innocentis, in quo unusquisque cognitiones omnes, atati & conditioni suæ consentaneas magna facilitate sibi comparasset; imò nec experti essent in statu naturæ puræ, in quo cum longè minori labore plerasque saltem cognitiones sibi convenientes comparasset homo, nec ad multas alias indiguisset gratiæ auxilio, sine quo in præsentī statu comparari non possunt. Tantam autem ignorantiam, tantamque in assequendis veritatibus etiam naturalibus difficultatem, quanta laboramus, non comitem naturæ; sed peccati penam esse rectè dixit Augustinus. Sed quid hoc contra status naturæ puræ possibilitatem facit?*

Dices. Christus non assumpsit ignorantiam, sicut nec carnis rebellionem. Non nisi quia ista non possunt

sunt esse in creatura rationali, sine precedente aliquo peccato. Ergo, &c. *R. neg. min.* Christus igitur non assumpsit ignorantiam, qui à primo instanti constitutus est Rex Angelorum & hominum, supremus Legislator, & omnium Iudex, magni consilii Angelus, lux mundi, & sol iustitiæ, Talem autem ignorantia & errori obnoxium esse, omnino dedecebat. Item Christus non assumpsit carnis rebellionem, nec pronitatem ad malum, quia hoc dedecebat maiestatem ac sanctitatem Verbi, & salutis nostræ Mediatorum. Præterea, Christus ut homo, debuit habere sanctitatem participatam summam, seu qua major nec esse, nec cogitari potest. Atqui talis sanctitas in sua idea manifeste includit perfectissimam subjectionem corporis ad animam, sicut & animæ ad Deum, Ergo, &c.

Dices. Deus creavit primum hominem sine ignorantia, Non nisi quia ignorantia supponit aliquod peccatum. Ergo, &c. *R. neg. min. & dico.* Deum creasse primum hominem absque ignorantia, quia pro summa iua erga illum beneficentia voluit ita creare, cum potuisset aliter. Præterea, cum Adamus à creatione sua constitutus fuerit universi rector & gubernator, conveniens fuit, ut crearetur in adultæ ætate, & scientia ad munus illud idonea instrueretur.

Obj. 8. Non potuit homo creari in eo statu, in quo obnoxius esset morbis, & laboribus sine prævia aliqua sua culpa. Atqui in statu naturæ puræ homo sine prævia aliqua sua culpa obnoxius esset, &c. Ergo, &c. *R. neg. maj.* Cujus falsitas patet ex condemnatione hujus Bajanae propositionis: *Immortalitas primi hominis non erat gratia beneficium, sed naturalis ejus conditio.* Ratio autem est, quia potuit homo creari à Deo cum defectibus sibi connaturalibus; & melius esset homini sic creari, quam in nihilo relinqui. At quod homo possit mori, ægrotare, fatigari, &c. sunt defectus ei connaturales; cum constet non solum animam, quæ naturaliter immortalis est, sed etiam corpore, cujus habitudo naturaliter vitiari potest, & cujus partes naturaliter dissolvi, atque organa debilitari possunt.

ARTICULUS III.

Utrum status naturæ puræ, integræ, & innocentis, inter se differant.

RESPONSIO I.

STATUS naturæ integræ differt à statu naturæ puræ. *Prob.* Nam status naturæ puræ potuit esse sine statu naturæ integræ. Ergo, &c. *Prob. ant.* Status naturæ integræ est ille, in quo natura præter essentiam, proprietates naturales, & concursum atque providentiam sibi naturaliter debitam, haberet perfectam subjectionem corporis ad animam, seu perfectam subjectionem appetitus materialis ad rationalem. Atqui hæc subjectio, in qua consistit donum integritatis, non est debita naturæ, sed superat omnem ejus exigentiam. Ergo status naturæ integræ includit aliquam perfectionem naturæ indebitam, & excedentem omnem ejus exigentiam, adeoque perfectionem aliquam, sine qua conditi potuit natura, & quam non habuisset, si in puris naturalibus, hoc est, si in iis tantum, quæ debentur ei naturaliter, condita fuisset. Ergo status naturæ puræ potuit esse sine statu naturæ integræ.

Prob. min. 1. Autoritate summorum Pontificum, qui hanc Baji propositionem condemnant: *Integritas primæ conditionis non fuit indebita naturæ humane, sed naturalis ejus conditio.* 2. Ratione. Quia connaturale homini est, ut constet diversis facultatibus, voluntate scilicet, & appetitu materiali; ut cognitio ejus incipiat à sensibus, seu ut in eo sensus prius percipiant, quam intellectus intelligat; ut actio appetitus materialis naturali necessitate sequatur actionem sensuum, & ita appetitus materialis ab objectis sensu perceptis moveatur prius, quam intellectus &

voluntas agant. Ergo homini connaturale est, ut appetitus materialis actione sua præveniat usum rationis, & suo modo feratur in objecta sensibilia, etiam reluctante voluntate. Ergo homini connaturalis est pugna appetitus materialis cum rationali; adeoque perfecta subjectio appetitus materialis ad rationalem, est perfectio indebita homini, & omnem naturæ humanæ exigentiam superans.

Obj. 1. Natura pura esset natura integræ. *R.* Natura pura, si existeret, esset integræ in aliquo sensu, sed non in eo, de quo agitur. Esset integræ, quatenus privativè imperfecta non esset, per carentiam scilicet alicujus perfectionis sibi debita: at non esset integræ in alio sensu, de quo tamen agitur hic; quia esset negativè imperfecta, per carentiam scilicet magnæ alicujus perfectionis, cujus esset capax, quamvis non esset ei debita: careret enim concordia potentiarum, & intestina dissidia experiretur, carne adversus spiritum, & spiritu adversus carnem concupiscente.

Obj. 2. Homini existenti in statu naturæ puræ deberetur id, sine quo non posset servare legem naturalem, & consequenter sine quo non posset assequi naturalem suam beatitudinem. Atqui sine dono integritatis non posset servare legem naturalem, &c. Ergo, &c. *R. neg. min.* Nam in statu naturæ puræ ea esset corporis temperies & organorum dispositio, ut motus inordinati concupiscentiæ & infrequentiores & remissiores essent, quam nunc sunt: unde longè minor esset infirmitas in illo statu, minorque in operando bono difficultas, quam nunc est. Itaque in statu naturæ puræ posset homo sine dono integritatis totam legem naturalem servare, & servando, naturalem suam beatitudinem promereri: quia voluntas hominis in illo statu motus inordinatos concupiscentiæ antevertere, comprimere, aut eis consensum denegare, haud ægrè posset saltem per brevius aliquod vitæ tempus, quale à Deo homini ad promerendam beatitudinem naturalem in statu naturæ puræ constitueretur, si opus foret.

RESPONSIO II.

Status naturæ integræ differt à statu naturæ innocentis.

Prob. Status naturæ integræ posset esse sine statu naturæ innocentis. Ergo sunt duo status distincti & diversi. *Prob. ant.* Nam status naturæ innocentis est ille, qui præter omnia naturalia, quæ essent in statu naturæ puræ, & præter perfectam subjectionem appetitus materialis ad rationalem, includit ordinationem ad supernaturalem finem, infusos habitus fidei, spei, & charitatis, multaque alia privilegia, concessa Adamo, & posteris ejus, si non peccasset, concedenda, quales sunt immunitas mortis, morborum, & aliorum incommodorum, quæ essent in statu naturæ puræ. Atqui sine his omnibus potuit esse status naturæ integræ: cum hic status præter naturalia omnia non aliud dicat, quam perfectam appetitus materialis cum rationali concordiam, quæ potuit esse sine ordinatione ad beatitudinem supernaturalem, sine infusione habituum fidei, spei, & charitatis, sine immunitate mortis, &c. ut per se clarum est. Unde à summis Pontificibus damnata est hæc Baji propositio: *Humana naturæ sublimatio & exaltatio in consortium divine nature, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis.* Observandum tamen est, per naturam integram identidem à Theologis intelligi naturam innocentem.

Quæres. Quænam fuerint dotes hominis existentis in statu innocentis naturæ, vel, ut etiam aliter dicitur, in statu iustitiæ originalis?

R. plurimas & præstantissimas fuisse. Nam 1. habuit corpus naturaliter perfectum, & immortale futurum, si non peccasset. 2. Non peccando, immunis futurus fuit à morbis, doloribus, aliisque quibuscumque miseriis, quibus nunc affligimur. 3. Instructus fuit scientia rerum naturalium, ætati & conditioni suæ

sua consentanea. 4. Notitiam habuit rerum supernaturalium, Dei ut finis ultimi; & per visionem beatificam possidendi, atque mediorum, quibus consequi posset beatitudinem supernaturalem, seu intuitivam Dei visionem, ad quam erat ordinatus. 5. Accepit Theologicos habitus fidei, spei, & charitatis, dona Spiritus sancti, virtutes morales infusas, imò & virtutes naturales, quales ab unoquoque proprio labore acquiri possunt, ut statim non solum posset, sed etiam facile posset actus virtutum omnium exercere. 6. Appetitus materialis ita rationi seu voluntati suberat, ut nunquam, nisi ea volente & imperante, erumperet in actus suos, atque nunquam eam preoccuparet, nunquam ei resisteret, nunquam eam induceret in malum, nunquam eam à bono & honesto avocaret, unde nihil erat in homine, quo voluntas ejus ab exercitio virtutum impediretur, aut retardaretur.

ARTICULUS IV.

Utrum homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad cognoscendum verum.

RESPONSIO I.

Homo in statu innocentiae non indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates naturales, quae per sensus haberi possunt, aut ex rebus sensibilibus non ita difficile erui.

Prob. Nam intellectus humanus cum concursu sibi naturaliter debito ad veritates illas assequendas sufficit per se, & seclusis impedimentis, quibus ab actione sua impediti, vel retardari potest. Atqui in statu innocentiae nulla erant ejusmodi impedimenta. Ergo, &c. Minor est extra-controversiam. Majorem tradit S. Thomas 1. 2. q. 109. in O. ubi sic ait: *Intellectus humanus habet aliquam formam, scilicet ipsum intelligibile lumen, quod est de se sufficiens ad quaedam intelligibilia cognoscenda, ad ea scilicet, in quorum notitiam per sensibilia possumus devenire.* Unde concludit S. Doctor intellectum humanum ad veritates ejusmodi cognoscendas non indigere per se, nisi concursu generali. *Sic igitur, inquit, dicendum est, quod ad cognitionem cujuscumque veri homo indiget auxilio divino, ut intellectus à Deo moveatur ad summum actum: non autem indiget ad cognoscendam veritatem in omnibus nova illustratione, superaddita naturali illustrationi, sed in quibusdam, quae excedunt naturalem cognitionem, & de quibus superius sic ipse loquitur: aliorum vero intelligibilia intellectus humanus cognoscere non potest, nisi fortiori lumine perficiatur, sicut lumine fidei, vel prophetiae, quod dicitur lumen gratiae, in quantum est natura superadditum.*

RESPONSIO II.

Homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae non solum ad cognoscendas veritates supernaturales, sed etiam ad cognoscendas naturales multas, à sensibus valde remotas, etiam singulatim sumptas.

Et 1. quidem, quod homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad cognoscendas veritates supernaturales, non habet difficultatem: nam per se manifestum est, veritates supernaturales excedere lumen naturale intellectus humani, & consequenter ad illas assequendas opus esse lumine aliquo naturali lumen superaddito, & naturae indebito, quod proinde lumen gratiae dicitur, ut ait S. Thomas loco proxime citato.

Prob. Ergo responsio de multis veritatibus naturalibus, non solum collectivè, sed etiam distributivè sumptis: nam multae sunt veritates naturales, adeò abstrusae, & à sensibus remotae, ut neque in se percipi, neque aliunde per discursum certò & accuratè cognosci possint. Talis est substantia Angelica, talia sunt prima continui componentia, &c. Ergo ad illarum cognitionem opus erat supernaturali auxilio, etiam in statu innocentiae.

Obj. Infusa fuit Adamo scientia omnium veritatum naturalium. Ergo, &c. R. neg. ant. Adamus enim eam tantum in sui creatione scientiam accepit, quae aetati & conditioni ejus conveniens erat, & qualis necessaria esse poterat ad decentem eruditionem, & ut propriis necessitatibus consulere, utque rectoris universi munus obiret. Porro scientiam illam, quam accepit Adamus, non similiter accepissent ejus posterit, perseverante statu innocentiae, sed eam paulatim propria industria, vel aliorum doctrina comparassent, longè tamen facilius, quàm in hoc statu naturae lapsae comparari possit.

ARTICULUS V.

Utrum homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad operandum bonum.

RESPONSIO I.

Homo in statu innocentiae non indigebat auxilio gratiae ad exercenda opera moraliter bona ordinis naturalis, imò nec ad servandam totam legem naturalem.

Prob. 1. pars ex S. Thoma 1. 2. q. 109. a. 2. in O. ubi sic ait: *In statu naturae integre quantum ad sufficientiam operative virtutis, poterat homo per sua naturalia velle & operari bonum suae naturae proportionatum, quale est bonum virtutis acquisitae.* Ergo, &c. Certè si homo in statu innocentiae non poterat sine auxilio gratiae opera moraliter bona naturalis ordinis exercere, non poterat ob difficultatem ea exercendi. Atqui hoc dici non potest: nam si quam nunc exercendi ejusmodi opera difficultatem habet homo, non habet, nisi propter peccatum Adami; adeoque si Adamus non peccasset, hanc difficultatem homo non haberet. Talis igitur difficultas non fuit in statu innocentiae; quando quidem talis difficultas non cepit esse, nisi cum esse desit status innocentiae.

Prob. 2. pars ex eodem S. Doctore 1. 2. q. 109. a. 4. in O. ubi haec habet: *Implere mandata legis contingit dupliciter: uno modo, quantum ad substantiam operum, prout scilicet homo operatur iusta & fortia, alia virtutis opera: & hoc modo homo in statu naturae integre potuit (sine gratia) omnia mandata legis implere sed in statu naturae corruptae non potest homo implere omnia mandata divina sine gratia savante: Alio modo possunt impleri mandata legis, non solum quantum ad substantiam operis, sed etiam quantum ad modum agendi, ut scilicet ex charitate fiant, & sic neque in statu naturae integre, neque in statu naturae corruptae potest homo implere absque gratia legis mandata. Juxta S. Doctorem igitur, homo in statu innocentiae omnia legis naturalis mandata servare poterat, opera virtutum per hanc legem praecepta exercendo, & quidem ex motivo virtutum illarum, vel ex alio motivo honesto; poterat, inquam, sine auxilio gratiae; quamquam sine auxilio gratiae non poterat opera illa exercere, & exercendo legem naturalem implere ex motivo charitatis perfectae, qua nimirum Deus ut author gratiae & gloriae, diligitur excellenti quodam modo, qui naturalem hominis facultatem excedit quantumvis supponatur sana & integra: unde ad illum homo in statu innocentiae pertingere non poterat sine praevia supernaturali illustratione, & concursu habitus infusi.*

Ratio à priori nostrae assertionis est, quia homo in statu innocentiae habebat principium necessarium & per se sufficiens cum naturali concursu ad implendam totam legem naturalem: habebat enim intellectum instructum sufficienti scientia, sine ignorantia eorum, quae homo potest & tenetur scire; & voluntatem habitualiter propensam ad omne honestum; & recta rationi consentaneum; & aliunde non aderant impedimenta, quibus difficilis redderetur legis observatio; nam appetitus materialis perfectè

ad suberit appetitui rationali; neque permittebatur demon lavare, imaginationem perturbare, humores commovere, debitam attentionem impedire.

Obj. 1. Sunt quaedam jura naturalia adeo abstrusa, ut non poterint etiam in statu innocentiae detegi sine auxilio gratiae. Ergo etiam in statu innocentiae non potuit sine gratiae auxilio servari tota lex naturalis. Neg. ant. *Probabis.* Sunt aliqua veritates practicae adeo abstrusae, ut non poterint etiam in statu innocentiae sine auxilio gratiae detegi. Ergo, &c. Neg. ant. *Probabis.* Sunt aliqua veritates speculativae adeo abstrusae, ut ad eas etiam in statu innocentiae detegendas auxilium gratiae necessarium fuerit. Ergo similiter, &c.

R. neg. conseq. Disparitas est, quia aliqua sunt veritates speculativae, etiam naturales, quae neque in se ipsis cognosci, neque aliunde per discursum certo colligi possunt solo lumine naturali: unde certa earum & clara notitia superat captum intellectus humani. At nullae sunt veritates practicae naturales, quae non possint aut in se ipsis cognosci, aut ex aliis notioribus certo colligi: intellectus enim humanus per se, & seclusis impedimentis, quae passim occurrunt in hoc statu naturae lapsae, potest cum naturali concursu ex principiis moralibus per se notis conclusionem morales propinquiores, ex propinquo remotiores, & ex remotioribus remotissimas eruere, propter concatenationem, seu propter naturalem conclusionem remotissimarum cum remotioribus, remotiorum cum propinquo, & propinquo cum principiis moralibus per se notis connexionem. Unde nullae sunt veritates practicae naturales, quae per se, & seclusis impedimentis, excedant vim naturalem intellectus humani.

Obj. 2. Praeceptum, primis parentibus impositum, fuit de omissione actus naturalis, nempe de non comedendo certo fructu, & tamen illud servare non poterunt sine gratiae auxilio. Ergo non poterunt sine auxilio gratiae servare praeccepta legis naturalis. R. neg. conseq. Nam praecceptum illud de non comedendo certo fructu non fuit praecceptum legis naturalis, sed legis positivae divinae: adeoque non potuit intimari primis parentibus, nisi per revelationem divinam, & sic illis non potuit sufficienter innotescere & proponi absque supernaturali illustratione, in qua consistebat gratia status innocentiae. Quare non poterunt primi parentes praecceptum de non comedendo fructu implere absque adjutorio interioris gratiae, statui, in quo erant, convenientis. Aliud autem est de praecceptis legis naturalis, ad quorum intimationem & propositionem sufficientem non requirebatur supernaturalis illustratio, sed sufficebat lumen naturale.

Obj. 3. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se. Sed homo in statu innocentiae non poterat sine gratia amare Deum propter se. Ergo, &c. *Resp.* dist. maj. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se, ut authoris naturae, C. maj. Ut authoris gratiae & gloriae, vel, si vis, ut beatificantis creaturam rationalem per intuitivam sui visionem. N. maj. dist. min. Homo in statu innocentiae non poterat sine gratia amare Deum propter se, ut authorem gratiae & gloriae, ut beatificantem creaturam rationalem per visionem sui intuitivam, C. min. Amare Deum propter se ut authorem naturae, adeoque rerum omnium naturalium finem ultimum, N. min. Disparitatis autem ratio facilis est: nam homo in statu innocentiae Deum ut authorem gratiae ac gloriae, & objectum supernaturalis beatitudinis cognoscere non potuit sine revelatione & supernaturali illustratione, adeoque ut ralem sine revelatione & supernaturali illustratione, quae fuit gratia hominis innocentis, amare propter se non potuit. Ad Deum verò ut authorem naturae, rerumque omnium naturalium ultimum finem cognoscendum non indigebat homo in statu innocentiae nisi lumine naturali; proindeque homini in statu innocentiae ad diligendum Deum propter se authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum,

sufficiebant facultates naturales, intellectus scilicet & voluntas.

Dices. Lex naturalis praecipit amorem Dei propter se ut authoris naturae, rerumque omnium naturalium finis ultimi non qualemcumque, sed amorem, qui sit super omnia: praecipit enim homini ut Deum tanquam authorem naturae & rerum omnium naturalium finem ultimum diligat plusquam se, & cetera omnia: praecipit enim ut dilectionem sui & ceterorum omnium referat ad dilectionem Dei. Atqui diligere Deum super omnia, etiam ut authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum, superat vires naturae. Ergo homo nunquam, adeoque nec in statu innocentiae, potuit legis naturalis praecceptum de diligendo Deo implere sine auxilio gratiae.

R. dist. min. Diligere Deum super omnia etiam ut authorem naturae, &c. superat vires naturae corruptae, & per peccatum depravatae, C. min. Superat vires naturae sanae & integre, N. min. At in statu innocentiae natura fuit sana & integra, quare homo in statu innocentiae potuit ex solis viribus naturae, cum concursu naturali, & absque adjutorio superaddito diligere Deum propter se super omnia ut authorem naturae, & rerum omnium naturalium finem ultimum. Hanc totam doctrinam tradit S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 3. in O. ubi sic loquitur: *Homo in statu naturae integre poterat operari virtute sua naturae bonum, quod est sibi connaturale, absque superadditione gratuiti doni, licet non absque auxilio Dei moventis: diligere autem Deum super omnia est quiddam connaturale homini . . . unde homo in statu naturae integre dilectionem sui ipsius referebat ad amorem Dei, sicut ad finem: & similiter dilectionem omnium aliarum rerum: & ita Deum diligebat plusquam se ipsum, & super omnia. Sed in statu naturae corruptae homo ad hoc deficit secundum appetitum voluntatis rationalis, quae propter corruptionem naturae sequitur bonum privatum, nisi sanetur per gratiam Dei. Et ideo dicendum est, quod homo in statu naturae integre non indigebat dono gratiae superaddita naturalibus bonis ad diligendum Deum naturaliter super omnia, licet indigeret auxilio Dei ad hoc eum moventis. Sed in statu naturae corruptae indiget homo etiam ad hoc auxilio gratiae naturam sanantis.*

Dices. Amor, quo Deus super omnia diligitur, est actus charitatis. Atqui ad actum charitatis producendum homo indigebat auxilio gratiae in statu innocentiae. Ergo homo in statu innocentiae, ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur, indigebat auxilio gratiae. R. cum S. Thoma art. citato ad 1. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, est actus charitatis, N. maj. Amor, quo Deus super omnia diligitur ut amicus, & objectum supernaturalis beatitudinis, est actus charitatis, C. maj. & concessa pariter minore, & dist. conseq. Ergo homo in statu innocentiae indigebat auxilio gratiae ad producendum amorem, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernaturalis beatitudinis, & amicus, & quandam nobiscum habens societatem spirituales, C. conseq. Hic enim amor habet excellentem quemdam in Deum tendendi modum, ad quem sufficere non potest naturalis facultas, quantumvis sana & integra. Quo Deus super omnia diligitur ut principium & finis boni naturalis, N. conseq. Hic enim amor non habet aliquem in Deum tendendi modum, ad quem pertinere non possit naturalis facultas naturae sanae & integre, adjuva scilicet concursu sibi naturaliter debito: *Charitas, inquit S. Doctor, diligit Deum super omnia eminentius, quam natura; natura enim diligit Deum super omnia, prout est principium & finis naturalis boni: charitas autem secundum quod est objectum beatitudinis, & secundum quod homo habet quandam societatem spirituales cum Deo: addit enim charitas supernaturalem dilectionem Dei, propriam quandam & delectationem. Addit etiam majorem appretiationem & firmitudinem.*

At

At inquit. Amor, quo Deus super omnia diligitur, etiam ut est principium & finis boni naturalis, est amor Dei summus. Ergo tam superat vires naturales naturæ sanæ & integræ, quam actus charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum supernaturalis beatitudinis. R. dist. ant. Amor, quo Deus, &c. est amor Dei summus, quantum ad gradum dilectionis, C. ant. Nam diligere Deum super omnia, est summus gradus dilectionis. Est amor Dei summus, etiam quantum ad rationem diligendi, & modum dilectionis, N. ant. Actus enim charitatis, quo Deus super omnia diligitur ut objectum clara & intuitiva sui visione beatificans, excellentiorem habet rationem & modum diligendi Deum. Ita docet S. Thomas art. cit. ad 3. *Amor, inquit, dicitur summus, non solum quantum ad gradum dilectionis, sed etiam quantum ad rationem diligendi & dilectionis modum: & secundum hoc summus gradus dilectionis est, quo charitas diligit Deum ut beatificantem.*

Itaque juxta S. Doctorem, amor quo Deus propter se diligitur ut principium & finis omnis boni naturalis, est quidem summus secundum aliquam considerationem, quatenus per illum homo diligit Deum plus quam se & cetera omnia naturalia, adeoque super omnia: at non est summus simpliciter, quia quoad rationem diligendi & modum dilectionis, superatur ab alio amore Dei, nempe ab amore charitatis, quo diligitur Deus super omnia ut objectum beatificans per claram & intuitivam sui visionem, seu ut summum bonum perfectissimè possidendum; quæ ratio diligendi Deum summa est, quia alia excellentior esse non potest. Unde amor charitatis summus est non solum quoad gradum dilectionis, quatenus diligit Deum super omnia, sed etiam quoad rationem diligendi Deum; sed & summus est quoad modum dilectionis, quia diligit Deum modo proportionato rationi diligendi, adeoque modo quo alius esse non potest excellentior. Quare amor charitatis summus est simpliciter; neque mirum est, quod excedat naturalem facultatem naturæ etiam sanæ & integræ, proindeque quod homo in statu innocentie opus habuerit auxilio superaddito, confortante & elevante naturalem facultatem ad rationem illam & modum illum, quo charitas diligit Deum super omnia propter se.

RESPONSIO II.

Homo in statu innocentie indigebat auxilio gratiæ ad producendos actus virtutum infusarum fidei, spei, charitatis, &c. ad servandam legem supernaturalem, & ad perseverandum in integritate ac sanctitate accepta.

Prob. 1. pars. 1. Ex S. Augustino, lib. de corr. & grat. c. 11. ubi de Adamo sic loquitur: *Nec ipsum ergo Deus sine sua gratia esse voluit, quam reliquit in ejus libero arbitrio: quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem (quod in virtutum infusarum actibus exercendis consistit) nihil est, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono.* 2. Ex S. Thoma 1. 2. q. 109. art. 2. in O. ubi dicit, hominem in statu naturæ integræ potuisse quidem per sua naturalia velle & operari bonum suæ naturæ proportionatum, quale est bonum virtutis acquisitæ; at non potuisse bonum superexcedens, quale est bonum virtutis infusæ. Ratio autem à priori est, quia actus virtutum infusarum habent excellentem quemdam in objectum tendendi modum, vi cuius sunt in ordine divino, & ad quem sufficere non possunt vires naturæ, quantumvis sanæ sit & integræ: quare indiget non solum supernaturali illustratione, sed etiam habitibus infusis, aut saltem concursu extraordinario, quo confortetur, & eleveatur ad modum illum, in excellenti quadam objecti apprehensione positum; ex qua apprehensione sequitur excellens quædam actus firmitas, & ad objectum adhæsiō, naturalem hominis facultatem, sanam licet & integram, superexcedens.

Dicit. Amor charitatis, quo Deus diligitur super

omnia, ut summum bonum beatificans, non est magis apprehensivus Dei, quam amor naturalis; quo Deus diligitur super omnia, ut principium & finis omnis boni naturalis. Ergo actibus virtutum infusarum gratis attribuitur excellens in objectum tendendi modus, qui superexcedat vires naturæ sanæ & integræ. R. dist. ant. Amor charitatis, quo Deus, &c. non est magis apprehensivus, magis, inquam, extensivè, aut etiam intensivè, quam amor naturalis, quo Deus, &c. Est. Magis specificè, N. ant. Est igitur, quod amor charitatis nec Deum præferat pluribus objectis, nec habeat plures gradus intensiōis: at habet apprehensionem Dei specificè majorem, seu perfectiorem, & altioris ordinis ad illam Dei apprehensionem, quam habet amor naturalis. Unde neg. conseq.

Secunda pars responsionis sequitur ex prima. Nam lex supernaturalis actus virtutum infusarum præcipit. Tertia pars sequitur ex secunda. Nam primus homo in integritate & sanctitate accepta permanere non poterat, nisi observando legem supernaturalem. Hinc S. Augustinus loco proximè citato ita ait: *Isam gratiam non habuit primus homo, qua nunquam vellet esse malus, sed sanè habuit, in qua si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua etiam cum libero arbitrio bonus esse non posset.*

ARTICULUS VI.

Utrum in statu naturæ lapsæ major sit natura infirmitas, quam esset in statu naturæ puræ.

Nota. Status naturæ lapsæ est præsens status, in quo natura propter peccatum ab Adamo, ut capite morali generis humani, commissum, è statu integritatis & originalis iustitiæ delapsa est. Duplex autem distingui potest status naturæ lapsæ; unus scilicet naturæ lapsæ, & non reparatæ quoad malum culpæ, qualis est in non baptizatis, & originali peccato maculatis, vel baptizatis, sed mortalis alicujus personalis culpæ rei; alter verò naturæ lapsæ, sed reparatæ per justificationis gratiam quoad malum culpæ, quamvis non quoad malum pænæ, quæ multiplex est, nempe rebellio carnis adversus spiritum, mortalitas, morbi, alique incommoda, à quibus non liberamur, etiam cum justificamur. Hinc in utroque statu naturæ, non reparatæ scilicet, & reparatæ quoad malum culpæ, eadem est, per se loquendo, & seclusis specialibus auxiliis, quæ naturæ debita non sunt, infirmitas, atque difficultas in exercendis bonis operibus. Jam verò, si statum naturæ lapsæ cum statu naturæ puræ comparemus, quæstio est, utrum in natura lapsa eadem sit infirmitas & difficultas, quæ foret in natura pura.

RESPONSIO.

Major est infirmitas & difficultas circa bonum exercendum, & malum vitandum in natura lapsa, quam foret in natura pura.

Prob. ex Conc. Tridentin. sess. 5. can. 1. ubi definitur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam prævaricationis huiusmodi, iram & indignationem Dei, atque adeo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captivitatem sub ejus potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli; totumque Adam per illam prævaricationem offensam secundum corpus & animam in deterius commutatum fuisse. Hæc autem postrema verba, totumque Adam, &c. vel nihil addunt superioribus, quibus dictum est, primum hominem Adam amisisse sanctitatem & iustitiam, quod dici non debet; vel significant primum hominem ob prævaricationem suam non solum spoliatum fuisse donis gratuitis & supernaturalibus, quibus exornatus fuerat in sui creatione, sed etiam vulneratum fuisse in naturalibus per læsionem virtutum natu-

naturalium in ordine ad bonum faciendum, & vitandum malum. Quæ læsio non fuisset in statu naturæ puræ, in quo vires naturales integræ fuissent. Ergo, &c.

Prob. ratione. Ibi major est infirmitas & difficultas, ubi major est rebellio carnis adversus spiritum; major ignorantia; major propensio voluntatis ad bona sensibilia rationi contraria; ubi organa corporea deterius se habent: nam anima in suis operationibus non parùm dependet ab organis corporeis; unde eo pejor operatur, quo illa se habent pejor. Atqui 1. major est rebellio carnis adversus spiritum in natura lapsa, quam esset in natura pura; quia in natura lapsa propter pravam corporis habitudinem, appetitus materialis facilius, promptius & vehementius exardescit circa sensibilia, rationi repugnantia; minùs à Deo restrainatur in peccatam peccati originalis, quam restrainetur in natura pura, quæ hujusmodi peccatum non haberet; magis denique & frequentius ad turpes & inordinatos motus incitatur à demonibus, qui nunc liberiùs tentare hominem permittuntur à Deo, quam permitterentur in natura pura, & magis sæviunt, quia magis nunc invident homini, quam inviderent in statu naturæ puræ, in quo homo non esset ordinatus, nec tenderet ad supernaturalem beatitudinem, ad quam ipsi ordinati fuerant, & à qua in æternum sua culpa exciderunt.

2. Major est ignorantia in natura lapsa, quam esset in natura pura: intellectus enim in natura lapsa longè majorem in discernendo vero à falso difficultatem patitur, quam pateretur in natura pura; tum propter vehementiores passionum æstus, quibus obsecutatur; tum propter majores & frequentiores demonum illusiones, quibus decipitur; tum propter imbecillitatem sensum, à quibus minùs adjuvatur; tum propter plurima incommoda, quibus distrahitur; tum propter majores, frequentiores & diuturniores corporis ægrotudines, quibus debilitatur: quare quamplurimis, ne verum discernat, impeditur modis, quibus non impediretur in statu naturæ puræ.

3. Major est in natura lapsa, quam esset in natura pura; habitualis propensio voluntatis ad prosequenda bona sensibilia, rationi repugnantia, majorque segnitias ad prosequenda honesta repugnantia sensibus; quia voluntas naturaliter conspirat cum appetitu materiali; & ad illum plurimum afficitur. At appetitus materialis ut jam dictum est, propter pravam corporis habitudinem, providentiam minùs favorabilem, majorem demonum sævitiam, multò efferacior est, multòque magis ad turpia, & alia rectæ rationi adversantia suo modo fertur & propendet, quam propenderet in natura pura.

4. Denique, organa corporea deterius se habent in natura lapsa, quam se habent in natura pura, propter minorem parentum in generando libidinem, alimentorum qualitatem, meliorem astrorum aspectum, & favorabiliorem aliarum causarum naturalium ordinem, naturæ puræ debitum, & quo privamur in statu naturæ lapsæ in peccatam peccati originalis.

Obj. Ex S. Thoma 1. p. q. 95. art. 1. in O. in homine post peccatum originale omnia naturalia manserunt integra. R. neg. Nam docet quidem, vel potiùs supponit in homine post peccatum originale omnia naturalia mansisse; at nec docet, nec supponit, mansisse integra; & contrarium docet 1. 2. q. 109. art. 2. in O. ubi dicit, *In statu naturæ corruptæ deficere hominem ad hoc, quod secundum suam naturam potest, ut non possit totum hujusmodi bonum implere per sua naturalia; quamquam tamen, quia natura humana per peccatum non est totaliter corrupta, ut scilicet toto bono naturæ privetur, potest etiam in statu naturæ corruptæ, per virtutem suæ naturæ aliquod bonum particulare agere... non tamen totum bonum sibi connaturale; ita quod in nullo deficiat, nisi prius sanetur auxilio gratiæ; sicut homo infirmus potest per se ipsum aliquem motum habere, non tamen perfecte potest moveri motu hominis sani, nisi sanetur auxilio medicine.* Ex

quibus colligit S. Doctor hominem in statu naturæ lapsæ auxilio gratiæ, naturæ superaddito, opus habere, non solum ut possit exercere actus virtutum infusarum, qui naturæ etiam sanæ vires superexcedunt, sed etiam ut possit totum bonum sibi connaturale, ad quod necesse est, ut sanetur ab ægrotudine & infirmitate per peccatum originale contracta; quam sanitatem consequi non potest, nisi per gratiam naturæ superadditam: *Sic igitur, inquit Angelicus Doctor, virtute gratuita superaddita virtuti naturæ indiget homo... in statu naturæ corruptæ, quantum ad duo, scilicet ut sanetur (ad hoc ut possit totum bonum sibi connaturale) & ulterius ut bonum virtutis supernaturalis operetur.*

A. 3. in O. dicit S. Doctor, quod diligere Deum super omnia, ut principium scilicet & finem omnis boni, est quiddam connaturale homini: unde homo in naturæ integræ statu per solas naturæ vires Deum plus quam se ipsum & super omnia diligebat ut principium & finem omnis naturalis boni: *Sed in statu naturæ corruptæ homo ab hoc deficit secundum appetitum voluntatis rationalis, quæ propter corruptionem naturæ sequitur bonum privatum, nisi sanetur per gratiam Dei.* Et ideo homo, qui in statu naturæ integræ non indigebat dono gratiæ, superaddite naturalibus bonis ad diligendum Deum naturaliter super omnia... in statu naturæ corruptæ indiget etiam ad hoc auxilio gratiæ naturam sanantis.

Ex his autem sic argumentor. Si in præsentī statu naturæ lapsæ naturales hominis vires non essent læsæ, posset homo in hoc statu omne bonum, quod ipsi connaturale est, posset, inquam, cum solo concursu naturaliter debito, & absque auxilio gratuito, viribus naturalibus superaddito: bonum enim, quod homo ex natura rei non potest sine tali auxilio, non est ipsi connaturale, sed supernaturale, aut saltem præternaturale, ut patet ex terminis. Atqui homo in hoc statu naturæ lapsæ, juxta S. Thomam, non potest omne bonum, sibi connaturale, facere cum solo concursu naturaliter debito, sed ad hoc indiget auxilio gratuito, viribus naturalibus superaddito. Ergo juxta S. Thomam, naturales hominis vires læsæ sunt & imminutæ per peccatum originale, adeoque minores sunt, minùsque valentes in hoc statu naturæ lapsæ, quam essent in statu naturæ puræ, in quo non esset peccatum originale, per quod læderentur & imminuerentur.

Confirm. Juxta S. Thomam, diligere Deum super omnia ut principium & finem omnis boni naturalis, est homini connaturale. Ergo juxta S. Thomam, debet homo per solas vires naturales, seclusa omni earum læsione & imminutione, posse sic Deum diligere cum concursu naturaliter debito: nam si non potest, sed ad hoc præterea indiget auxilio indebito, adeoque supernaturali, seu naturæ exigentiam superante, non magis erit connaturale homini diligere Deum super omnia ut principium & finem omnis naturalis boni, quam cum diligere super omnia ut summum bonum per intuitivam sui visionem beatificans. Ergo juxta S. Thomam, in statu naturæ puræ, in quo nulla esset virium naturalium læsio & imminutio, homo cum solo concursu naturaliter debito posset Deum super omnia diligere ut principium & finem omnis naturalis boni. Ergo juxta S. Thomam, homo cum solo concursu naturaliter debito plus posset in statu naturæ puræ, quam posset in statu naturæ lapsæ: nam juxta eundem S. Doctorem, homo in hoc statu naturæ lapsæ sine auxilio gratuito, & superaddito naturæ, eamque sanante, non potest Deum super omnia diligere, etiam ut principium & finem omnis naturalis boni. Ergo juxta S. Thomam, naturales hominis vires majores & valentiores essent in natura pura, quam sint in natura lapsa, in qua homo, quia bono naturæ non privatur totaliter, potest adhuc aliquod bonum sibi connaturale agere per virtutem naturæ suæ; at non potest omne sine auxilio sanante, quia bono naturæ privatur ex parte; atque ita se habet ad modum

dum aegroti, qui potest per se ipsum aliquem motum habere, quia vires ejus per aegritudinem non sunt penitus extinctae; at non potest perfecte moveri motu hominis sani, sine auxilio medicinae, propter virium imminutionem.

ARTICULUS VII.

Verum gratia sanitatis & gratia medicinalis discrimen exponitur.

PROPOSITIO I.

Adams in statu innocentiae ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione.

Prob. 1. ex S. Augustino lib. de natura & gratia cap. 48. ubi in haec Pelagii verba, Simili ergo modo de non peccandi possibilitate intelligendum est. Quod non peccare nostrum sit, posse vero non peccare, non nostrum; ita differit; Si de integritate & sana hominis natura loqueretur, quam modo non habemus... nec sic recte diceret, quod non peccare, nostrum tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: nam & ibi esset adiutorium Dei, & tanquam lumen sanis oculis, quo adjuti videant, se praeberent volentibus. Juxta S. Augustinum, in statu innocentiae peccare, nostrum esset tantummodo, quia ad peccandum non indigeremus speciali auxilio Dei. At propter oppositam rationem falsum est, quod non peccare tantummodo nostrum esset; nam ad non peccandum, speciali aliquo Dei adiutorio, reliquis, quibus potiremur, gratuitis donis superaddito, indigeremus, quod adiutorium esset menti nostrae tanquam lumen sanis oculis. Adiutorium autem illud, quod nobis esset, tanquam lumen sanis oculis, aliud perfectum esse non posset, quam illustratio caelitus immissa, qua quid & quomodo agendum, quid & quomodo vitandum esset, nobis ostenderetur. Ergo ex S. Augustino, &c.

Prob. 2. Homo in nullo statu potest, adeoque in statu innocentiae non poterat velle & operari sive naturaliter sive supernaturaliter, sive praevia cogitatione directiva volitionis & operationis. Sed haec cogitatio volitionis & operationis directiva, vel est prima aliqua cogitatio; vel ex prima aliqua cogitatione propter connexionem aut affinitatem naturalem necessitate immediate aut immediate sequitur; vel denique ex ea per discursum deducitur immediate aut immediate. Ergo homo in statu innocentiae non poterat velle & operari supernaturaliter sine prima aliqua cogitatione, & quidem volitioni & operationi supernaturali proportionata, adeoque sine prima aliqua cogitatione supernaturali. Atque prima cogitatio naturalis, proindeque a fortiori supernaturalis, non est in potestate hominis, in quocumque tandem statu supponatur existere: Quia, inquit S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 25. voluntatem non allicit ad faciendum quodlibet, nisi aliquid visum: quid autem quisque vel sumat, vel respiciat, est in potestate; sed quo viso tangatur, nulla potestas est. Quod tam dicit S. Doctor pro statu innocentiae, quam pro quocumque alio statu, ut patet ex subsequenibus. Ergo homo in statu innocentiae non poterat velle & operari supernaturaliter sine cogitatione supernaturali, quae non erat in ejus potestate, adeoque sine cogitatione, ad quam intellectus ejus a Deo ut authore gratiae elevaretur & determinaretur? si enim non erat in hominis potestate, non poterat aliunde esse, quam a Deo elevante & determinante intellectum hominis. Unde illud Apostoli 1. Cor. cap. 3. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est; tam ad hominem innocentem pergitur, quam ad hominem lapsum. Ergo, quod probandum erat, homo in statu innocentiae, ad faciendum bonum & vitandum malum modo salutari, indigebat supernaturali illustratione; cum supernaturalis illustratio sit supernaturalis cogita-

tio, ad quam intellectus hominis a Deo elevatur & determinatur.

PROPOSITIO II.

Adamus in statu innocentiae, ad faciendum bonum, sicut oportet ad salutem, non indigebat supernaturali motu indeliberato complacentiae vel desiderii, quo voluntati bonum, per supernaturalem illustrationem propositum, suaviter placet.

Prob. Nam posita supernaturali illustratione, qua bonum salutare proponebatur voluntati Adami in statu innocentiae, Adami voluntas, secluso supernaturali motu indeliberato complacentiae vel desiderii circa illud bonum, habebat omnia ad illud, sicut oportet faciendum necessaria. Ergo, &c. Prob. ant. Nam habebat, 1. habitus supernaturales, quibus erat intrinsece & permanenter habilis ad operandum supernaturaliter. 2. Indifferentiam activam expeditissimam vi cuius, supposita sufficienti cognitione ad operandum supernaturaliter, poterat pro arbitrio uti supernaturalibus illis habitibus, quibus erat instructa, 3. Donum integritatis, quo sana erat & robusta, seu vi cuius intrinsece nihil aderat, quo impediretur, vel retardaretur a prosecutione boni salutaris, seu a volitione & operatione salutari. 4. Sufficientem ad bonum salutare bene volendum & operandum cognitionem, ut supponitur.

Ex his autem facile intelligitur, Adamum in statu innocentiae ad malum vitandum salutariter non indiguisse supernaturali motu indeliberato displicentiae vel fugae circa illud, aut complacentiae vel desiderii circa bonum oppositum: facile enim intelligitur, quod voluntas Adami in statu innocentiae divinitus illustrata circa malum vitandum, & modum illud salutariter vitandi, omnia ad illud fugiendum & salutariter fugiendum necessaria haberet, secluso omni motu indeliberato sive displicentiae vel fugae circa illud, sive complacentiae vel desiderii circa bonum oppositum.

Hanc porro doctrinam non potest non admittere Janfenius, qui gratiam medicinalem, quam a gratia sanitatis vult essentialiter esse diversam, constituit in caelesti suavitatem seu delectationem, & probat toto sermone libro quarto de gratia Christi Salvatoris. C. 1. sic loquitur: *Vestigiis igitur sanctissimi & securissimi Doctoris inhaerere qui statuerit, non multum in ista difficultate, qua tantopere recentiorum industriam exercuit, laborabit. Videbit enim perspicue ex omnibus operibus ejus ac locis inter se concinentibus, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam caelestem quandam atque ineffabilem suavitatem, seu spiritalem delectationem, qua voluntas praeventur & flectitur, ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit.*

Per hanc autem caelestem suavitatem seu delectationem, in qua gratiam medicinalem constituit, non aliud intelligit, quam supernaturalem motum indeliberatum complacentiae vel desiderii circa bonum salutare. Patet vel ex solo titulo, quem praefigit capiti undecimo ejusdem libri. *Delectatio ista caelestis, secundum Augustini mentem, est actus vitalis & indeliberatus animae; & quidem amoris ac desiderii, praecedentis consensum, ac delectationem illam, quae quies animi & gaudium dicitur.* Ex quibus sic argumentor breviter. Gratia medicinalis, juxta Janfenium, consistit in caelesti delectatione, hoc est, in vitali & indeliberato motu animae, quo anima delectatur bono salutari. Ergo vel Adamus in statu innocentiae ad bonum volendum & operandum modo salutari, non indigebat vitali & indeliberato motu animae, quo voluntati suaviter placet bonum salutare; vel gratia sanitatis non fuit diversa quoad substantiam a gratia medicinali. Secundum repugnat Janfenii doctrinae. Ergo, &c.

Confirm. Quia juxta Janfenium eod. lib. c. 7. delectationis necessitas oritur ex infirmitate voluntatis, qua

qua fit, ut nihil boni amplecti possit, nisi delectet. Hæc autem infirmitas, juxta eundem, non fuit in statu innocentie, in quo voluntas fuit sana & robusta propter donum integritatis: nec nisi propter privationem hujus doni voluntas est nunc infirma, adeoque ad bonum salutare volendum & operandum nunc indiget delectatione cœlesti, seu vitali & indeliberato motu animæ, quo suaviter placet bonum salutare. Ergo juxta Janfenium, hic animæ motus non fuit Adamo necessarius ad volendum & operandum bonum salutare in statu innocentie.

Adde quod juxta Janfenii principia, Adamus habere non potuerit cœlestem delectationem in statu innocentie, sine jactura libertatis indifferentie: cum enim in hoc statu non habuerit terrenam delectationem, quæ in indeliberatis concupiscentiæ motibus consistit, si cœlestem habuit, solam habuit, & consequenter, secundum principia Janfenii, fuit ab illa antecederet & insuperabiliter obligatus ad alteram partem contrarietatis, nempe ad volendum & operandum bonum; sicut secundum eadem principia, in præsentis statu, antequam gratia medicinale accipiat, quia terrenam habet delectationem, & solam habet, ab ea antecederet & irresistibiliter ad alteram partem contrarietatis, nempe ad malum volendum & operandum, determinatus est. Itaque unum è duobus eligat Janfenius, aut quod Adamus non habuerit libertatem contrarietatis in statu innocentie; vel quod in eo statu caruerit delectatione cœlesti, adeoque nec illa indiguerit ad volendum & operandum bonum salutare.

PROPOSITIO III.

Homo in statu naturæ lapsæ, ad bonum volendum & operandum sicut oportet ad salutem, indiget supernaturali illustratione, & supernaturali motu indeliberato complacentiæ vel desiderii, quo voluntas delectatur bono salutari.

Prob. 1. utraque pars propositionis, ex S. Augustino, lib. de spir. & litt. c. 3. Hos autem dicimus, inquit, humanam voluntatem (in hoc statu naturæ lapsæ) se divinitus adjuvari ad faciendam justitiam, ut præter quod creatus est homo cum libero arbitrio voluntatis, præterque doctrinam (non solum forinsecus, sed etiam intrinsecus per illustrationem propositam) qua præcipitur quemadmodum vivere debeat, accipiat Spiritum Sanctum, quo fiat in anima ejus delectatio dilectioque summi illius atque incommutabilis boni, quod est Deus ... ut hac sibi, velut arrha data gratuiti muneris, inardescat inherere Creatori, atque inflammentur accedere ad participationem illius veri luminis, ut ex illo ei bene sit à quo habet ut sit. Nam neque liberum arbitrium quicquam nisi ad peccandum valet, si lateat veritatis via (ecce necessitas supernaturalis illustrationis), & cum id quod agendum, & quo nitendum est, coeperit non latere nisi etiam delectet, (ecce necessitas supernaturalis illius motus indeliberati, quo bonum salutare arridet voluntati) & ametur, (en boni salutis amor deliberatus & efficax, ejusdem boni indeliberatam delectationem præsupponens,) non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. Ut autem diligatur (deliberatè scilicet & efficaciter) charitas Dei (hoc est summi illius atque incommutabilis boni, quod Deus est, dilectio indeliberata, qua inherere Creatori inardescit voluntas, atque inflammat accedere ad participationem illius veri luminis,) diffunditur in cordibus nostris, non per arbitrium liberum, quod surgit ex nobis, sed per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.

Prob. 2. ratione pro prima parte, seu pro necessitate illustrationis. Nam si quod dictum est ad asserendam illustrationis necessitatem pro statu innocentie, tam, imò & à fortiori valet ad asserendam pro statu naturæ lapsæ. Itaque homo in præsentis statu ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget prima aliqua cogitatione, quæ sit volitioni & operationi supernaturali proportionata, adeoque supernaturalis sit. Ergo ad volendum & operandum super-

Simonet Theol. Tom. II.

naturaliter, indiget aliqua cogitatione supernaturali, quæ non est in ejus potestate: cum nequidem prima cogitatio naturalis sit in potestate hominis. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget cogitatione aliqua supernaturali, à Deo immixta, hoc est, cogitatione aliqua supernaturali, ad quam intellectus ejus à Deo elevetur, & determinetur. Ergo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget supernaturali illustratione: supernaturalis enim cogitatio, ad quam Deus per se elevat & determinat intellectum hominis, dicitur & est supernaturalis illustratio.

Præterea, homo ad volendum & operandum supernaturaliter, indiget cogitatione directiva volitionis & operationis supernaturalis. Atqui hæc cogitatio vel est deliberata & imperata à voluntate, vel indeliberata & omne libertatis exercitium antecedens. Si primum: est actus fidei. Omnis autem actus fidei supponit illustrationem supernaturalem ostendentem intellectui objectum revelatum & revelationem divinam sicut oportet ad supernaturalem assensum. Si secundum, vel ad eam intellectus determinatur à causa aliqua naturali, vel à Deo ut auctore naturæ, vel denique à Deo ut auctore gratiæ. Non primum: nam ulla causa naturalis determinare potest ad cogitationem supernaturalem. Non etiam secundum: nam Deus, ut auctor naturæ, non determinat, nisi ad cogitationem naturalem. Ergo tertium dici debet, nempe quod Deus ut auctor gratiæ, intellectum elevet & determinet ad hanc cogitationem indeliberatam, quæ proinde erit supernaturalis illustratio. Ergo quod probandum erat, homo non potest velle & operari supernaturaliter, sine prævia aliqua illustratione supernaturali, quæ vel per se immediatè exhibet intellectui objectum salutare, quæ tale, & modum salutarem illud volendi & operandi; vel certè alteri supernaturali cogitationi id præstanti, præluet.

Prob. 3. ratione pro secunda parte, seu pro necessitate supernaturalis motus indeliberati complacentiæ, vel desiderii circa bonum salutare. Quia ex peccato originali tanta in voluntate relicta est infirmitas, & voluntas ita efferata concupiscentiæ vinculis conficta tenetur, ut, quantumvis cœlesti lumine perfusa, & supernaturalibus habitibus instructa, nullatenus valeat assurgere ad bonum salutare volendum & operandum modo salutari, nisi excitetur, sanetur & corroboretur per motum illum indeliberatum, qui naturæ corruptæ vires omnino superat, & quem Deus mirabiliter & ineffabiliter operatur in voluntate, quam elevat & determinat ad amorem & desiderium boni, quod alioquin quæ salutare, per corpus, quod corrumpitur, aggravata, fastidiret, atqui ita fastidiret, ut illud nunquam velleret & operaretur, sicut oportet.

PROPOSITIO IV.

Gratia sanitatis in supernaturali illustratione, & in sola supernaturali illustratione consistebat.

Prob. 1. pars. Gratia sanitatis erat auxilium actuale & transiens, donis permanentibus, tam naturalibus, quam supernaturalibus, hoc est, libero voluntatis arbitrio, habitibus virtutum infusarum, & dono integritatis superadditum, quo Adamus in statu innocentie indigebat ad bonum volendum & agendum utiliter ad salutem. Atqui tale auxilium vel totaliter, vel saltem partialiter consistebat in supernaturali illustratione: nam, ut constat ex Prop. 1. Adamus in statu innocentie supernaturali illustratione indigebat ad faciendum bonum, & vitandum malum utiliter ad salutem. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Nam si ad gratiam sanitatis præter supernaturalem illustrationem pertinebat aliquod aliud auxilium actuale & transiens, certè supernaturalis motus indeliberatus complacentiæ vel desiderii circa bonum salutare. Atqui hoc dici non potest: ut enim constat ex Prop. II. Adamus in statu innocentie ad faciendum bonum & vitandum malum utiliter ad salutem tali motu non indigebat. Ergo, &c.

C

Di-

Dices. Voluntas Adami in statu innocentiae habebat supernaturales huiusmodi motus indeliberatos, quibus suavitati ei placebat bonum salutare, & ad illud deliberatè amplectendum accendebatur, ut dicit S. Augustinus, lib. 14. de Civ. cap. 13. ubi loquens de voluntate Adami innocentis, sic ait: *Si voluntas in amore superioris immutabilis boni, à quo illustrabatur ut videret, & accendebatur ut amaret, stabilis permaneret, non inde ad sibi placendum averteretur, & ex hoc tenebresceret, & frigeret.* Ergo non solum supernaturalis illustratio, sed etiam supernaturalis motus indeliberatus complacentiae vel desiderii, quo voluntas Adami de bono salutare delectabatur, pertinebat ad gratiam sanitatis.

R. 1. Janenio, contra quem potissimum hic agimus, antecedens negandum esse, nisi velit totam systematis sui molem tuere: tota enim incumbit huic principio: *Quod amplius nos delectat, indeliberatè scilicet, secundum id velimus & operemur necesse est.* Hoc autem principium manifestè falsum est, si Adamus in statu innocentiae supernaturalem habuit delectationem indeliberatam circa bonum salutare: nam si habuit, cum aliunde non haberet oppositam delectationem terrenam indeliberatam circa malum bono salutari oppositum, manifestum est illum tunc amplius indeliberatè delectatum, imò unice delectatum fuisse bono salutari, quod tamen non voluit & operatus est necessariò; sed è contrariò velle vel non velle, operari vel non operari potuit pro arbitrio, ut milles asserit ipse Janenius. Sed

R. 2. Concesso antecedente, nego consequens. Itaque Adamus in statu innocentiae habuit quidem supernaturales motus indeliberatos, quibus sibi complacebat in bono salutari, vel illud desiderabat indeliberatè, antequam, plena accedente advertentia intellectus, illud deliberatè diligeret, vel desideraret: at tamen motus illi non erant actualis gratia, tum quia illis non indigebat Adamus innocens ad volendum & operandum bonum salutare; tum quia illos Deus non infundebat & operabatur per se, sicut per se infundebat & operabatur supernaturalem illustrationem: mente enim Adami cœlis illustrata circa bonum salutare, voluntas ejus, habitibus infusus instructa, & dono integritatis corroborata, continuo, & naturali necessitate in motus illos erumpebat, adjuta solo congressu generali, qualis debebatur in statu elevationis. Quare in statu innocentiae supernaturales complacentiae vel desiderii circa bonum salutare motus indeliberati non magis erant actualis gratia, quam deliberati; sed sicut supernaturales complacentiae vel desiderii circa bonum salutare motus deliberati non erant actualis gratia, sed effectus actualis gratiae; ita & indeliberati.

PROPOSITIO V.

Gratia medicinalis, ad volendum & operandum bonum, sicut oportet ad salutem, necessaria, consistit non solum in supernaturali illustratione, sed etiam in supernaturali motione voluntatis indeliberata, quascilicet voluntas sibi complaceat in bono salutari, vel illud desiderat indeliberatè, adeoque illo indeliberatè delectatur.

Quòd gratia medicinalis consistat saltem ex parte in supernaturali illustratione ab omnibus asseritur, & adhuc probatur breviter. Gratia medicinalis est auxilium actuale, transiens, libero voluntatis arbitrio, & habitibus infusus superadditum, & animae intrinsicum, seu in anima, tanquam in subiecto receptum, sine quo in praesenti statu non potest homo velle & operari bonum salutare. Atqui supernaturalis illustratio est auxilium actuale, transiens, &c. ut per se clarum est; & sine supernaturali illustratione non potest homo in praesenti statu velle & operari bonum salutare, ut patet ex dictis Prop. III.

Quòd gratia medicinalis præter supernaturalem illustrationem includat supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, &c. probatur. Nam 1. morio illa est aliquid actuale, transiens, receptum in ani-

ma, tanquam in subiecto, & distinctum ab omni alia qualitate permanente, tam naturali, quam supernaturali: est enim actus vitalis animae.

2. Motionem illam in homine lapsò Deus tam immitit, & per se operatur, quam immitit, & per se operatur supernaturalem illustrationem: nam in praesenti statu voluntas nostra, quantumvis cœlis illustrata circa bonum salutare, imò & instructa habitibus virtutum supernaturalium, non potest in ejusmodi motiones per se erumpere, & erumpendo sursum assurgere, propter pondus carnalis concupiscentiae, ipsam ad ima continuo deprimens. Unde sicut homo non illustratur sicut oportet, circa bonum salutare, nisi Deus in ejus intellectu modo quodam ineffabili operetur; ita nec, quantumvis circa bonum salutare illustratus, ad bonum salutare, sicut oportet, afficitur motu aliquo indeliberato, nisi Deus, cum intellectum ejus illustrat, ineffabili quoque modo operetur in ejus voluntate, eamque necessitet ad actum aliquem indeliberatum, quo velut pondere quodam inclinatur, & quo bonum salutare, quod antea non placebat, aut etiam displicebat, incipit placere, & tantum placere, quantum necesse est, ut possit illud velle & operari sicut oportet ad salutem. Hæc igitur indeliberata voluntatis morio, de qua loquimur, nunc speciale beneficium est, quod à Deo misericorditer confertur, tanquam speciale beneficium, & tam misericorditer à Deo collatum, quam supernaturalis illustratio speciale beneficium est, & à Deo confertur misericorditer. Igitur tam pertinet ad gratiam status naturæ lapsæ. Nam

3. Hæc indeliberata voluntatis morio ad volendum & operandum bonum salutare, non minus homini lapsò necessaria est, quam illustratio supernaturalis, ut passim inculcat S. Augustinus. Ejus verba, lib. de spir. & litt. cap. 3. jam supra retulimus. Sic etiam ait lib. 2. de pecc. mer. & rem. cap. 19. *Nos autem, quantum concessum est, sapimus & intelligimus, si possumus, Dominum Deum bonum ideo etiam Sanctis suis ad alicujus operis justitiam aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel victricem delectationem, ut cognoscant non à se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminentur tenebrae eorum, & suavitatem qua de fructum suum terra eorum. Cum autem ab illo illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat: quia & hoc ab illo esse deprecandum, ejus gratia dicimus, dum antea lateret: ejus gratia dileximus, dum antea non delectaret: ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino gloriatur.*

Itaque juxta S. Doctorem, Deus etiam Sanctis gratiam ad opus aliquod pietatis faciendum necessariam aliquando denegat, vel non tribuendo certam scientiam, hoc est supernaturalem illustrationem, sine qua later bonum, quod agendum est; aut victricem delectationem, hoc est, supernaturalem voluntatis motionem indeliberatam, sine qua bonum, quod agendum est, non placet, quomodo voluntati aptum est, ut illud velit & agat. Juxta S. Doctorem igitur, ad opera pietatis facienda indigemus non solum supernaturali illustratione, sed etiam supernaturali voluntatis motione indeliberata, qua suave fit nobis bonum, quod nobis per supernaturalem illustrationem ostenditur. Unde cum à Deo adjutorium ad faciendam perficiendamque justitiam necessarium petimus, utramque gratiam, illustrationem, & indeliberatam voluntatis motionem, qua quomodo nobis congruit, de bono delectamur, petimus. Denique cum neque quod faciendum est, cognoscimus, neque cognitum facere diligamus sine speciali Dei beneficio, seu adjutorio, non est cur in nobis gloriemur, cum bonum facimus, nec gloriandum est, nisi in Domino, qui, ut bonum faciamus, misericorditer & quod latebat, aperit, & quod non delectabat, suave facit.

Hujus indeliberatæ motionis, qua voluntati suave fit bonum salutare, necessitatem ad opera pietatis, con-

contra Pelagianos olim acriter defenderunt Catholici, & definierunt Concilia, ut patet ex Can. 4. Concilii Milevitani, in quo dicitur: *Quisquis dixerit gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, propter hoc nos tantum adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis relevatur & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appetere, quid vitare debeamus; non autem per illam praestari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema sit.*

Ex dictis autem hactenus sic adhuc argumentor breviter. Gratia medicinalis est auxilium actuale, transiens, ab omni alio dono tam naturali quam supernaturali distinctum, & receptum in anima, tanquam in subiecto, quo voluntas indiget ad bene volendum & operandum, sicut oportet ad salutem. Atqui hoc auxilium complectitur praeter supernaturalem mentis illustrationem, qua scimus quid appetere, quid vitare debemus supernaturalem voluntatis motionem, qua voluntas indeliberatè afficitur ad bonum salutare, eoque delectatur indeliberatè. Ergo gratia medicinalis complexum est ex supernaturali mentis illustratione & supernaturali voluntatis motione, qua voluntati bonum salutare suaviter placet.

PROPOSITIO. VI.

Gratia igitur sanitatis & medicinalis discrimen in eo positum est, quod gratia sanitatis esset tantum supernaturalis illustratio mentis; gratia verò medicinalis sit supernaturalis illustratio mentis simul, & supernaturalis motio voluntatis indeliberata, qua bonum salutare, per supernaturalem mentis illustrationem propositum, suaviter placet voluntati.

Patet ex dictis hactenus hoc autem utriusque gratiae discrimen, in quo nobis consentit Petavius tom. 1. Theolog. dogm. l. 10. c. 16. cum aliis recentioribus non paucis ortum habet ex differentia utriusque status naturae scilicet innocentis, & lapsae. Hoc docet S. Augustinus lib. de correptione & gratia, cap. 11. ubi sic loquitur. *Quid ergo? Adam non habuit Dei gratiam? Imo verò habuit magnam, sed disparem. Ille in bonis erat, quae bonitatem sui conditoris acceperat; neque enim ea bona & ille suis meritis comparaverat, in quibus prorsus nullum patiebatur malum. Sancti verò in hac vita, ad quos pertinet liberationis haec gratia, in malis sunt, ex quibus clamant ad Deum. Libera nos a malo. Ille non opus habebat eo adiutorio, quod implorant isti, cum dicunt: Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis. quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem; atque in tali certamine laborantes ac periclitantes, dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam possunt. Ille verò nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nunc, verumtamen potentiore gratia indigent isti.*

Juxta S. Doctorem, Adamus in statu innocentiae magnam quidem habuit gratiam, sed diversam ab ea, quam implorant Sancti in statu naturae lapsae: quia Adamus in statu naturae innocentis in bonis erat, in quibus nullum prorsus patiebatur malum; Sancti verò in statu naturae lapsae in malis sunt, quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & in hoc intestino certamine perpetuè laborant ac periclitantur: cum Adamus in statu innocentiae nulla tali rixa a se ipso adversus se ipsum tentatus, atque turbatus, sua secum pace frueretur.

In statu innocentiae propter donum integritatis intestina pace fruebatur homo, & ita voluntas ejus aliunde supernaturalibus donis dictata, fortis erat, sana, alacris, vigil, & ad bonum quodlibet valens atque expedita: unde ad bonum salutare volendum & operandum non alia indigebat actuali gratia, quam gratia illustrationis quid volendum, quid verò nolendum esset ostendens. At in statu naturae lapsae propter

Simonnet Theol. Tom. II.

intestina & continuam carnis adversus spiritum luctum, voluntas hominis etiam justis infirma est, iners, torpens, somnolenta, & bonum quodlibet salutare nausens, atque fastidians: quare ad bene volendum & agendum, sicut ad salutem oportet, planè impotens est, quantumvis divina luce collustrata, nisi etiam excitetur, erigatur suffulciatur, & à nausea sua liberetur per coelestem illam delectationem, qua gratum & jucundum ei efficitur bonum salutare. Unde, ut ait S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. cum à Deo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam: deprecamur non solum ut aperiat quod latebat, sed etiam ut suave faciat quod non delectabat: quandoquidem, ut idem ait lib. de spir. & litt. c. 3. *Cum id, quod agendum & quo vitandum est, caperit non latere, nisi etiam delectet & ametur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur.*

RESPONSIO VII.

Discrimen gratiae medicinalis à gratia sanitatis substantiale est.

Prob. Nam illae gratiae inter se differunt substantialiter, quarum una fuit tantum mentis illustratio, altera verò est etiam & praecipue coelestis delectatio. Atque gratia sanitatis fuit tantum mentis illustratio gratia verò medicinalis est etiam & praecipue coelestis delectatio. Ergo, &c. Major per se clara est. Minorem autem fuisse probavimus. Ergo, &c. Dixi coelestem delectationem praecipuam esse partem gratiae medicinalis: nam illud in gratia medicinali praecipuum censeri debet, per quod gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, eique supereminet, sed etiam in esse gratiae medicinale constituitur. Sed gratia medicinalis non solum distinguitur à gratia sanitatis, eique supereminet, sed etiam medicinale est, quia coelestis est illa & indeliberata suavitas, qua fructum suum dat terra nostra: aegritudini enim, quam ex originali culpa contraximus, medetur, & amissas arbitrii restituit vires, gratum nobis reddendo bonum salutare, quod antea non gratum aut etiam ingratum nobis erat, atque ita, quoties scilicet congrua est praestat, ut bonum illud agere non solum valeamus, sed etiam deliberatè velimus, & diligamus.

Porro observandum est hic à nobis cum gratia sanitatis conferri gratiam medicinalem, non quamlibet, sed perfectam; quae scilicet perfectè sanat aegritudinem, ex originali peccato contractam, praestando scilicet, ut bonum facere & malum vitare valeamus, atque re ipsa, si congrua est, bonum facere & malum vitare velimus ex affectu iustitiae, quod certè gratia medicinalis praestare non potest, nisi bonum salutare nobis gratum & suave efficiendo. Nolumus autem gratiam medicinalem coelesti delectatione sic definire generaliter, ut ad eam pertinere negetur supernaturalis poenatum à Deo infligendarum timor, quo Deus voluntatem humanam utiliter concurrit, in ea per se operando certo & nobis ineffabili modo.

1. Timor ille est gratia, ut docet S. Augustinus hom. 50. ubi Deum sic loquentem inducit. *Adfuit suavor, non defuit locus, non defuit tempus; ut non consentiret ergo terrui. Agnosce ergo gratiam ejus, cui debes & quod non admisisti.* 2. Est gratia medicinalis, ut docet idem S. Doctor, tract. 9. in epist. Joan. ubi sic ait: *Qui sine timore est, non poterit justificari. Opus est ergo ut timor intret primò, per quem veniat charitas, timor medicamentum, charitas sanitas.* His autem verbis manifestè loquitur de timore servili, non de timore casto: loquitur enim de timore, qui praecedit charitatem. At timor castus non praecedit charitatem, sed eam supponit. 3. Est gratia per Christum: nam in hoc statu naturae lapsae nihil gratiae accipit homo, nisi propter merita Christi.

Itaque gratia medicinalis in genere praeter supernaturalem mentis illustrationem, dicit indeliberatam

C 2 ali.

aliquam voluntatis motionem supernaturalem, qua voluntas somnolenta excitatur, prostrata erigitur, & infirma corroboratur ad faciendum bonum, vel ad malum vitandum. Duplex distingui potest, & debet, una scilicet perfecta, & altera imperfecta. Perfecta dicitur ea, quæ perfectè sanat voluntatem; imperfecta verò, quæ imperfectè tantum sanat. Prima delectat voluntatem; secunda verò terret. Cum prima voluntas bonum facit, vel ut placeat Deo, vel ut ab eo cœlestem gloriam accipiat; item malum vitat, vel ne Deo displiceat, vel ne ab eo separetur. Cum secunda voluntas bonum facit, & malum vitat, ne à Deo puniatur. Prima supernaturalis est illustratio mentis simul, & cœlestis quædam suavitas indeliberata, vi cuius voluntas delectatur exercitio operum pietatis, & observatione mandatorum divinatorum. Secunda supernaturalis est illustratio mentis simul, & supernaturalis timor indeliberatus, vi cuius voluntas exhorret gehennam, & alias pœnas, quas Deus minatur peccatoribus. De prima denique semper, aut ferè semper loquitur S. Augustinus, cum de gratia medicinali contra Pelagianos disputat.

ARTICULUS VIII.

Solvitur obiectio petita à libro, quem scripsit S. Augustinus de corruptione & gratia.

Obj. cum Calvino & Jansenio. S. Augustinus, lib. de corr. & grat. cap. 11. & 12. disputans de gratiæ sanitatis & medicinalis discrimine, has gratias in hoc differre docet, quòd gratia sanitatis in operando penderet à libero voluntatis nutu; ita ut in statu innocentie, in quo expedita circa bonum & malum libertate indifferentiæ fruebatur primus homo, voluntas ejus posset pro arbitrio consentire vel dissentire gratiæ, adeoque cum & sub gratia bonum velle vel non velle, operari vel non operari: gratia verò medicinalis in operando non penderet à libero nutu voluntatis, quia liberum hunc nutum jam habere non potest voluntas, utpotè per peccatum originale spoliata libertate contrarietatis, omnique indifferentia activa, seu facultate se ipsam determinandi, unde sub gratia medicinali vult & operatur bonum, non quia se ipsa determinat, sed quia à gratia irresistibiliter determinatur ad illud volendum & operandum; atque eamvis nunc liberè vult & operatur bonum, quatenus illud vult & operatur spontaneè, cum plena rationis advertentia. Ergo, &c.

R. neg. ant. quod non Catholicam doctrinam, qualis cerè fuit Augustini doctrina, sed hæreticam, ab Ecclesia anathematizatam, & à doctrina S. Doctoris prorsus alienam continet. Nam r. S. Augustinus, quòd vel solum ad exsuffandam Calvini & Jansenii suppositionem sufficit laudatis capitibus gratiam Adamo ad perseverandum in statu innocentie datam non comparat cum gratia medicinali qualibet, sed cum ea tantum, quæ misericorditer ab æterno preparata est, & in tempore datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Hoc vel prima capitum lectio manifestè ostendit. 2. Docet quidem gratiam Adamo innocenti datam ad perseverandum in statu innocentie, diversam fuisse à gratia, quæ datur electis ad perseverandum in statu justitiæ. Quid ergo, inquit, Adam non habuit gratiam? Imò verò habuit magnam, sed disparem. At minimè docet in eo disparem fuisse, quòd Adamus innocens ei obtemperare vel refragari, cum ea bonum velle vel non velle, & agere vel non agere posset pro arbitrio; electi verò gratiæ medicinali non possint refragari, cum gratia medicinali non possint non velle & operari bonum. Et verò disparitatem gratiæ sanitatis à gratia medicinali electis ad perseverandum data, repetit S. Doctor à disparitate statuum naturæ innocentis & lapæ, & hanc disparitatem constituit, non in eo quòd homo in primo statu habuerit activam indifferentiam circa bonum & malum, in secundo verò non amplius habeat, sed in eo quòd

continuo obnoxius sit in secundo statu inordinatis concupiscentiæ motibus, à quibus liber erat in primo propter donum integritatis, adeoque in secundo statu in ordine ad volendum bonum & vitandum malum sicut oportet, languorem & infirmitatem contraxerit, cum circa utrumque sanus & robustus esset in primo statu. Hinc autem sequitur quidem, quòd homo in hoc statu potentior indigeat auxilio ad faciendum bonum & vitandum malum sicut oportet, minimè verò, quòd indigeat auxilio ad bene volendum & operandum irresistibiliter flectente & applicante voluntatem. Gratis igitur & immerito dicitur S. Doctor, in eo utriusque gratiæ discrimen ponere, quòd una, nempe medicinalis voluntatem flectat & applicet irresistibiliter; gratia verò sanitatis non sic flecteret & applicaret voluntatem, sed ei liberum relinqueret indifferentiæ suæ exercitium.

Atinquit. In quo ergo S. Augustinus docet gratiam sanitatis à medicinali differre? R. S. Doctorem capitibus laudatis multiplex afferre discrimen, sed sine præjudicio libertatis indifferentiæ circa bonum & malum pro statu præfenti, quam libertatem etiam circa bonum volendum vel non volendum pro arbitrio aut non amissam, aut cerè non amissam irreparabiliter, constanter tenuit cum Catholica Ecclesia, ut suo loco fusè & accuratè ostensum est.

Primum itaque discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia electis ad perseverandum datur propter merita Christi; gratia verò ad perseverandum in statu innocentie data fuerit Adamo independenter ab illis meritis. Nam c. 11. sic loquitur. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non eguit: istos à reatu & hereditario & proprio, illius Agni sanguis absolvit.* Ratio est, quia, ut sentit S. Doctor, incarnatio non fuit decreta, & consequenter merita Christi non fuisse prædefinita, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami. Unde non nisi post hanc prævisionem gratiæ preparatæ fuerunt propter Christi merita, atque ita homo in tempore non accepit gratiam propter merita Christi, nisi post lapsum suum.

Secundum discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia Adamo ad perseverandum data, laxior esset propter conjunctum integritatis donum, vi cuius immunis erat à concupiscentiæ motibus, quos etiam inviti patiuntur electi in præfenti statu. Nam sic ait cod. cap. 11. *In eis (electis) caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. . . . ille vero (Adamus) nulla tali rixa à se ipso adversus se ipsum tentatus atque turbatus, in illo beatitudinis loco sua secum pace fruebatur. Proinde etsi non interim latiore nunc, verum tamen potentior gratia indigent isti (electi).*

Tertium discrimen, juxta S. Doctorem est, quòd gratia ad perseverandum in statu innocentie Adamo data, fuerit merè sufficiens, hoc est, fuerit quidem verè sufficiens, sed incongrua. Sufficientissimam quidem ad perseverandum in statu innocentie gratiam habuit Adamus: cœlitus enim illustrabatur, quomodo illi idoneum erat, ut perseverare posset, & perseveraret, si vellet: at congruam non habuit, quia illustratus non fuit, aut cerè illustratus non fuit ex parte voluntatis à Deo motæ, quomodo illi congruebat, ut perseverare vellet, & perseveraret. Merito tamen illi imputatum est, quòd non perseveraverit, quia si voluisset, perseverasset, & ad perseverandum fuit sufficientissime illustratus; neque ei debitum fuit, ut illustraretur, aut illustratus, ex parte voluntatis à Deo moveretur, quomodo ei aptum erat, ut re ipsa vellet perseverare.

Gratia verò, quæ datur electis in hoc statu naturæ lapæ ad perseverandum in statu innocentie, non modo verè sufficiens, sed etiam congrua est, quia electis datur, quomodo illis aptum est, ut velint & consentiant: unde non solum possunt velle & consentire, sed etiam re ipsa volunt & consentiunt, non ex naturalibus tantum viribus, sed ex viribus naturæ simul & gratiæ illos congruè moventis simul & corroborantis & adjuvantis ad volendum & consentiendum: qua-

quapropter hæc gratia rectè dicitur non solum dare illis posse velle & consentire, verum etiam facere ut velint & consentiant. *Tale quippe, inquit S. Doctor eod. cap. erat adiutorium (Adami) quod desereret, cum vellet, & in quo permaneret, si vellet, non quo fieret ut vellet. Hæc est prima gratia, quæ data est primo Adam. Sed hæc (gratia electorum) potentior est in secundo Adam. Prima est enim, quæ fit, ut habeat homo iustitiam, si velit. Secunda vero plus potest, quæ etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.*

Quantum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia, quæ per Christum datur electis ad perseverandum, non solum sit supernaturalis illustratio mentis, sed etiam & potissimum cælestis quadam delectatio indeliberata, quæ bonum voluntati electorum suaviter placet, & ita placet, ut illud velint, tantoque ardore diligant, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant. Gratia verò data Adamo in statu innocentie ad perseverandum, fuit tantum gratia illustrationis, & quidem incongrua, licet verè sufficiens, ut jam notatum est. *Ille (Adamus) non opus habebat eo adiutorio, inquit S. Doctor eod. cap. quod implorant isti (electi) cum dicunt: Video aliam legem, &c. Quænam autem sit hæc gratia, quam electi in statu naturæ lapsæ contra rebellantem concupiscentiam & intestina dissidia implorant, expresse declarat S. Doctor lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 19. Cum ab illo, inquit, illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat?*

Juxta S. Doctorem igitur, electi implorant non solum cælestem lucem, quæ illuminentur tenebræ eorum, sed etiam cælestem suavitatem, quæ destructum suum terra eorum; implorant adiutorium, per quod non solum aperitur quod latebat, sed etiam suave fit quod non delectabat; implorant non solum supernaturalem mentis illustrationem, quæ ad faciendam perficiendamque iustitiam sufficiebat Adamo in statu innocentie, sed etiam cælestem & victtricem delectationem, sine qua non placeret eis iustitia, nec eam amarent, sed potius fastidirent propter terrenam delectationem, quæ voluntas eorum tantoperè propendet & afficitur ad sensibilia: unde cælesti illa & victtrice delectatione ad faciendam perficiendamque iustitiam indigent.

Quantum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia, quæ electis ad perseverandum datur, sit potentior, quàm gratia sanitatis. *Proinde, inquit S. Doctor, est non interim latiore nunc, verumtamen potentiore gratia indigent isti (electi). Potentior autem est, juxta mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, non propter vim irresistibiliter voluntatem flectendi & applicandi ad volendum & agendum, quam ipsa habeat, & quæ earuerit gratia sanitatis, sed partim propter congruitatem, quam habet, & quæ gratia sanitatis caruit: nam vi hujus congruitatis, gratia medicinalis facit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant iustitiam, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant; partim propter adjunctam specialem providentiam, quæ Deus electis procurat mortem in talibus circumstantiis, in quibus reperiuntur perseverantes in observatione mandatorum: nam vi specialis hujus providentiæ simul & congruitatis gratiæ fit, ut electi non solum possint perseverare, sed etiam certò & infallibiliter usque in finem perseverent in statu iustitiæ.*

Amplius. Secundum mentem S. Doctoris, gratia medicinalis, quæ datur electis, potentior est, quàm gratia sanitatis; quia hæc gratia solum adjuvabat, mediatur scilicet, libertatem indifferentiæ; solum voluntati sanæ & robustæ faciem veluti præferebat; solum complebat posse; solum ostendebat bonum faciendum & malum vitandum; solum vim habebat suadendi. At gratia, quæ datur electis in statu naturæ lapsæ, amif-

Simonne Theol. Tom. II.

sam libertatem circa bonum restituit; voluntatem formolentam excitat, jacentem erigit, infirmam sanat, non solum complet posse velle, sed etiam facit ut voluntas velit; non solum ostendit bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam ad utrumque vires efficacissimas suppeditat; non solum vim habet suadendi, sed etiam vim immediatè & intimè movendi agrotam voluntatem, & quidem quomodo ei congruit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat iustitiam, ut quamvis de se infirma, tamen non deficiat, neque adversitate aliqua vincatur, sed invictissimè quod bonum est velit, & hoc deferere invictissimè nolit; non quod ad volendum quod bonum est, & hoc deferere nolendum irresistibiliter flectatur. & applicetur per gratiam, sed quia movetur & adjuvatur, quomodo ei congruit, ut, quamvis abique antecedenti ad alteram partem contrarietatis obligatione, & ex propria determinatione velit quod bonum est, invictissimè tamen velit, neque adversitate aliqua vinci possit.

Sextum discrimen, juxta S. Doctorem est, quod gratia Adamo data, fuerit tantum adiutorium sine quo non posset permanere, & quocum permaneret, si vellet, in statu innocentie; gratia verò, quæ electis datur ad perseverandum, completivè sumpta, sit adiutorium quo perseverant finaliter, hoc est, sit ex parte ipsa finalis perseverantia, quæ accepta, non posuit non perseverasse. *Primo itaque homini, inquit S. Doctor, c. 12. qui in eo bono quo factus fuerat relictus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deferere, datum est adiutorium perseverantiæ, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc verò Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantiæ datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa doneatur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.*

Juxta S. Doctorem igitur, Adamum in statu innocentie Deus illustrabat tantum, & illustrando ad perseverandum adjuvabat, neque in ejus voluntate, aut in ejus intellectu operando, quomodo ei aptum erat, ut perseveranter iustitiam teneret, neque speciali aliqua providentia impediendo lapsum ejus. Unde adiutorium perseverantiæ datum Adamo in statu innocentie, fuit tantum adiutorium sine quo non. Electorum verò in statu naturæ lapsæ Deus non modò mentem illustrat, & cor tangit, quomodo illis aptum est, ut faciant perficiantque iustitiam, verum etiam procurat illis finem vitæ in iis circumstantiis, in quibus servi fideles inveniuntur. Unde adiutorium perseverantiæ, quod in statu naturæ lapsæ datur electis, completivè sumptum, est adiutorium quo, quia per bonum vitæ finem formaliter perseverantes, nec nisi perseverantes sumus, ea perseverantia, quæ salutis negotium consummatur: sicut per beatitudinem, cum data fuerit, homo formaliter beatus, nec nisi beatus erit.

Juxta S. Doctorem igitur, donum perseverantiæ, datum Adamo in statu innocentie, adequatè consistebat in supernaturali mentis illustratione, ad perseverandum merè sufficienti: donum verò perseverantiæ, quod datur electis in statu naturæ lapsæ, adequatè sumptum, præter actualia auxilia, quibus ad faciendam perficiendamque iustitiam intellectus illustratur, & voluntas delectatur congruè, includit bonum vitæ præsentis finem, misericorditer ab æterno præparatum, & in tempore certò & infallibiliter procurandum, quo bono sine electi tanta necessitate perseverant, seu perseverantes sunt in statu iustitiæ, quanta necessitate beatus est, qui beatitudinem, aut iustus est, qui iustitiam habet.

Dices I. S. Augustinus cap. 11. dicit Adamum in statu innocentie accepisse gratiam, quam per liberum arbitrium deferere posset, quam defereret cum vellet, in qua permaneret si vellet, quæ fieret ut homo iustitiam haberet, si vellet, non quæ etiam fieret

C 3 ut vel-

ut vellet. Nam sic loquitur, cap. 11. *Tale quippe erat adiutorium, quod desereret (Adamus) cum vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet. Hac est prima gratia, quae data est primo Adam; sed haec potentior est in secundo Adam. Prima est enim qua fit, ut habeat homo iustitiam si velit; secunda ergo plus potest, qua etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.* Ergo juxta S. Augustinum, in eo gratia sanitatis & medicinalis differunt, quod Adamus cum prima posset pro arbitrio velle vel non velle, sub secunda vero non possint electi non velle bonum salutare; vel, si vis, quod prima Adamo relinqueret expeditam ad utramvis partem contrarietatis activam indifferentiam, secunda vero cum tali activa indifferentia impossibilis, irresistibiliter voluntatem flectat & applicet ad unum, nempe ad volendum bonum.

R. neq. conseq. S. enim Augustinus loco laudato, in eo tantum opponit gratiam electorum gratiae Adami innocentis, quod haec esset pure sufficiens, illa vero congrua sit & efficax; quod haec daret seu compleret tantum posse, illa vero det etiam ipsum velle & agere, juxta S. Doctorem loco citato, gratia electorum & gratia Adami innocentis in hoc inter se differunt, quod per gratiam Adami fieret tantum, ut haberet homo iustitiam si vellet, per gratiam vero electorum fiat non solum ut habeat homo iustitiam si velit, sed etiam ut re ipsa velit & tantum velit tantoque ardore diligit iustitiam, ut eam faciat perficiatque, non obstantibus rebellantis continuo concupiscentiae motibus. Facit autem gratia electorum, non solum ut habeat homo iustitiam, si velit, sed etiam ut velit, & tantum velit, &c. non quia irresistibiliter flectit & applicat voluntatem ad volendum, sed quia ita movet illam quomodo ei congruum est ad volendum, ut quamvis verè possit non velle etiam in sensu composito motionis, tamen re ipsa velit, & tantum velit, &c.

Dices 2. S. Augustinus c. 12. manifestè docet in hoc gratiam sanitatis & medicinale inter se differre, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam, adeoque posset pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae; cum medicinali vero gratia non possint electi non velle iustitiam, atque ita non possint non perseverare in statu gratiae. Ergo juxta S. Augustinum, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia medicinalis irresistibiliter flectat & applicet voluntatem; gratia vero sanitatis non sic flecteret & applicaret; adeoque quod gratia medicinalis sit irrepudivilis ex natura sua, & necessitans; gratia vero sanitatis ex natura sua repudiabilis esset, & cum actus salutatis, ad quem dabatur, negatione componibilis.

Prob. ant. Nam 1. S. Doctor distinguit duplex adiutorium, nempe adiutorium sine quo non, & adiutorium quo. Itemque, inquit, ipsa adiutoria distinguenda sunt. Aliud est adiutorium, sine quo aliquid non fit, & aliud est adiutorium, quo aliquid fit.

2. Primi generis dicit esse alimenta, sine quibus vivere non possumus, sed quibus, etiamsi adsint, non necessariò fit ut vivamus: possumus enim, si volumus, ea non sumendo mori. Sine alimentis, inquit, non possumus vivere, nec tamen, cum affuerint alimenta, eis fit ut vivat qui mori voluerit. Ergo adiutorium alimentorum est, sine quo non fit, non quo fit ut vivamus.

3. Secundi generis dicit esse beatitudinem, sine qua homo beatus esse non potest, & qua, cum data est, necessariò fit, ut homo sit beatus: praesentem beatitudinem, homo non potest non esse beatus; sicut absente beatitudine, beatus esse non potest. At verò beatitudo, inquit, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo fit beatus. Adiutorium est enim, non solum sine quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur. Quapropter hoc adiutorium & quo fit est, & sine quo non fit; quia &

si data fuerit homini beatitudo, continuo fit beatus: & si data nunquam fuerit, nunquam erit. Alimenta verò non consequenter faciunt, ut homo vivat; sed tamen sine illis non potest vivere.

4. Denique dicit adiutorium Adamo datum ad perseverandum in statu innocentiae, fuisse adiutorium sine quo non; adiutorium verò, quod electis datur ad perseverandum in statu gratiae, esse adiutorium quo. Primo itaque homini, inquit, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deserere, datum est adiutorium perseverantiae, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset. Nunc verò Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.

Ex his autem sic argumentaberis. Ex S. Augustino, adiutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae, fuit adiutorium sine quo non; & adiutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsae, est adiutorium quo. Atqui gratia sanitatis fuit adiutorium perseverantiae, datum Adamo in statu innocentiae; & gratia medicinalis est adiutorium perseverantiae, quod datur electis in statu naturae lapsae. Ergo ex S. Augustino gratia sanitatis fuit adiutorium sine quo non perseverantiae; gratia verò medicinalis est adiutorium quo. Atque ex eodem, adiutorium sine quo non perseverantiae, est tantum id sine quo homo perseverare non potest, & quocum perseverare potest, sed etiam quo fit ut perseveret, & tanta necessitate perseveret, quanta necessitate beatus est, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis Adamus non necessitaretur ad perseverandum; sed perseveraret, si vellet, & non perseveraret, si nollet, in statu innocentiae: cum gratia verò medicinali necessitentur ad perseverandum electi; sic ut perseverare vel non perseverare in statu iustitiae non magis pendeat ab eorum libera determinatione, quam ab eorum libera determinatione pender esse, vel non esse beatos, cum data fuerit beatitudo. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod cum gratia sanitatis posset Adamus pro arbitrio velle vel non velle iustitiam; unde poterat pro arbitrio perseverare vel non perseverare in statu innocentiae: electi verò non possint non velle iustitiam cum gratia medicinali; unde non possunt non perseverare in statu iustitiae. Ergo ex S. Augustino, gratia sanitatis & medicinalis in hoc inter se differunt, quod gratia sanitas esset adiutorium ex natura sua repudiabile, adeoque non determinans, non necessitans; gratia verò medicinalis sit adiutorium irrepudivile ex natura sua, adeoque irresistibiliter flectens & applicans voluntatem ad volendum & faciendum id, ad quod volendum & faciendum datur.

Ad instans. R. neg. ant. Itaque juxta S. Doctorem, gratia sanitatis & medicinalis (supple semper, quae datur electis ad perseverandum) non in hoc inter se differunt, quod una repudiabilis esset, & altera sit irrepudivilis ex natura sua; quod una irresistibiliter flectat voluntatem, & altera non sic flecteret; quod cum prima Adamus innocens potuerit velle vel non velle; electi verò cum secunda non possint non velle iustitiam: sed in eo quod gratia sanitatis esset tantum gratia intellectus; medicinalis verò sit etiam gratia voluntatis: quod gratia sanitatis esset tantum illustratio; medicinalis verò sit etiam celestis electorio, & quidem voluntati maxime congrua: quod gratia sanitatis tantum illustraret Adamum, quomodo ei idoneum erat, ut perseveranter vellet habere iustitiam; medicinalis verò non solum illustret electos circa bonum faciendum & malum vitandum, sed etiam mo-

modo ineffabili operetur in eorum voluntate, eamque ita permoveat, ut bonum facere & malum vitare re ipsa velint, & tantum velint, tantoque ardore diligant, salva eorum & integra circa bonum & malum activa indifferentia, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant.

Ad prob. ant. R. distinctionem illam duplicis adjutorii, sine quo non, & quo, non juvare causam adversariorum, qui ea manifeste abutuntur contra mentem S. Doctoris; quam ut assequaris, sequentia accipe. 1. itaque S. Doctor distinguit duplex adjutorium, adjutorium scilicet sine quo non, & adjutorium quo. 2. Per adjutorium sine quo non, intelligit illud sine quo aliquid fieri non potest, & quocum fieri potest, sed quocum re ipsa non fit, si non volumus, hoc est, quocum re ipsa ut fiat vel non fiat, pendet à libera nostra determinatione. Hujus adjutorii exemplum ponit in alimentis, sine quibus vivere non possumus, sed quibuscum non vivimus, si nolumus ea sumere, & inedia petire decernimus. 3. Per adjutorium quo, intelligit illud, non solum sine quo aliquid fieri non potest, & quocum potest, sed etiam quo re ipsa fit, si velimus, si non; hoc est, quo dato, in potestate nostra non est, ut sit vel non sit id ad quod datur, sed tanta necessitate fit, ut simpliciter repugnet non fieri. Hujus adjutorii exemplum ponit in beatitudine, quā non data, hominem esse beatum, & data, non esse beatum, contradictionem implicat.

4. Dicit Adamo, ad perseverandum in statu innocentiae, datum esse tantum adjutorium sine quo non; electis vero, ad perseverandum in statu iustitiae, dari adjutorium quo. 5. Per adjutorium sine quo non, datum Adamo ad perseverandum in statu innocentiae, intelligit auxilium actuale ad bonum faciendum & malum vitandum, nempe supernaturalem mentis illustrationem, sine qua non poterat, & quacum poterat Adamus perseverare in statu innocentiae, sed quacum re ipsa, nisi vellet, perseveraturus non erat: unde quia non voluit, non perseveravit. 6. Per adjutorium quo, quod electis datur ad perseverandum in statu iustitiae, non similiter intelligit auxilium actuale, aut collectionem auxiliorum actualium, quibus electi adjuvantur ad faciendum bonum malumque vitandum, & bonum faciendo malumque vitando permanendum in statu iustitiae; sed ipsam finalem in statu iustitiae perseverantiam, hoc est, ipsum vitae terminum, quem Deus illis misericorditer procurat eo tempore, quo in statu iustitiae sunt. In hoc autem statu naturae lapsae, in quo statum est omnibus hominibus semel mori, sine hoc vitae termino nemo potest esse finaliter perseverans, hoc est, finaliter perseverasse; & cum hoc vitae termino nemo potest non esse finaliter perseverans, hoc est, non finaliter perseverasse in statu iustitiae.

Audiamus S. Doctorem. *Hunc verò sanctis in regnum Dei per gratiam Dei praedestinatis, non tantum tale adjutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint.* Igitur S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, hic intelligit donum, cujus effectus formalis est, hominem facere finaliter perseverantem in statu iustitiae; intelligit donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu iustitiae: sicut effectus formalis beatitudinis est, facere hominem beatum, & data beatitudine, hoc ipso formaliter & immediate fit homo beatus. Ad donum, quo dato, hoc ipso formaliter & immediate fit homo finaliter perseverans in statu iustitiae, non potest esse nisi vitae terminus, homini in iis circumstantiis, in quibus iustus est, à Deo procuratus, ut per se manifestum est. Ergo S. Doctor per adjutorium perseverantiae, quod datur electis, intelligit hic vitae terminum, quem Deus ab aeterno electis constituit pro talibus circumstantiis, in quibus erunt in statu gratiae, & quem eis in tempore procurat, pro ut constituit ab aeterno; adeoque adjutorium perseverantiae sumit hic, non completè, sed completivè

Simonet Theol. Tom. II.

tantum, quo modo sumptum hoc adjutorium dicit tantum vitae terminum in iis circumstantiis, in quibus homo iustus invenitur, procuratum.

Confirmatur ex verbis proximè subsequentiis, quibus probat illud adjutorium quo perseverantiae, electis à Deo dari. Nam statim prosequitur sic: *Non solum enim dixit: Sine me nihil potestis facere: verum etiam dixit: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Quibus verbis eis non solum iustitiam, verum etiam in illa perseverantiam se dedisse monstravit. Christo enim sic eos ponente, ut eant & fructum afferant, & fructus eorum maneat, quis audeat dicere: Forsitan non manebit? Sine poenitentia sunt enim dona & vocatio Dei, sed vocatio eorum, qui secundum propositum vocati sunt. Pro his ergo interpellante Christo ne deficiat fides eorum, sine dubio non deficiet usque in finem: ac per hoc perseverabit usque in finem, nec eam nisi manentem vitam hujus invenit finis.

Deus igitur ex S. Augustino operatur salutem electorum, duo illis conferendo beneficia distincta; dando scilicet illis iustitiam, & in iustitia finalem perseverantiam; dando illis fidem, quae per dilectionem operatur, & procurando ut in fide, quae per dilectionem operatur, perseverent usque in finem. Dat autem illis fidem, quae per dilectionem operatur, per gratiam medicinale congruam vocando eos, quomodo eis aptum est ut re ipsa credant, Deum diligant, & alia pietatis opera exercent; & procurant ut in fide, quae per dilectionem operatur, perseverent usque in finem, providendo ne aliter eos, quam in ea fide manentes, hujus vitae finis inveniat.

Juxta S. Doctorem igitur, adjutorium perseverantiae, sine quo electi perseverantes non possunt, & per quod non nisi perseverantes sunt, non est medicinalis illa gratia, qua moventur efficaciter ad faciendam perficiendamque iustitiam, sed est beneficium ab ea distinctum, eique superadditum, nempe finis hujus vitae eis ab aeterno misericorditer preparatus, & misericorditer in tempore procuratus à Deo in iis circumstantiis, in quibus stant, & ea fide, quae per dilectionem operatur, credunt. Procurat autem illis Deus hunc felicem vitae exitum, vel rapiendo eos antequam cadant, vel postquam ceciderunt, eos expectando donec resurgant; quorum neutrum circa reprobos, qui aliquando iustificantur, praestat: unde nullus eorum in iustitia usque in finem perseverat.

Duorum illorum, quibuscum electi inter tot & tantas hujus vitae procillas ad salutis portum appellant, beneficiorum distinctionem exprimere pergit S. Doctor. Nam post verba proximè laudata sic prosequitur: *Major quippe libertas est necessaria adversus tot & tantas tentationes, quae in paradiso non fuerunt, dono perseverantiae munita atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vincatur hic mundus: hoc Sanctorum martyria docuerunt. . . . isti non dico terrente mundo, sed serviente ne starent, steterunt in fide. . . . unde hoc, nisi durante illo, à quo misericordiam consecuti sunt ut fideles essent: à quo acceperunt spiritum non timoris, quo persequentibus cederent, sed virtutis & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent. . . . Horum cum fuisset voluntas serva peccati, liberata est per illum, qui dixit: Si vos Filius liberaverit, tunc verè liberi eritis. Et accipiunt tantam per istam gratiam libertatem, ut quamvis quamdiu hic vivunt, pugnent contra concupiscentias peccatorum. . . . non tamen ultra serviant peccato, quod est ad mortem. . . . De quo peccato. . . . possunt multa & diversa sentiri: ego autem dico id esse peccatum, fidem quae per dilectionem operatur, deserere usque ad mortem. Huic peccato ultra non serviunt. . . . per secundam Adam Dei gratia liberati, & ista liberatione habentes liberum arbitrium quo serviant Deo, non quo captiventur à diabolo. Liberati enim à peccato, servi facti sunt iustitiae, in qua stabunt usque in finem, donante sibi illo perseverantiam,*

tiam, qui eos prescribit & predestinavit, & secundum propositum vocavit, & justificavit, & glorificavit.

Ecce duo beneficia distincta, quibus electi mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus ejus vincunt, nempe major libertas, & donum perseverantiae completivè sumptum, seu perseverantia finalis, qua major illa libertas munitur atque firmatur. Majorem autem illam libertatem, juxta S. Doctorem, facit gratia medicinalis congrua, de qua superius c. 11. sic loquitur: *Hec potentior est in secundo Adam... plus potest, qua etiam fit ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat... tanto major est, ut parum sit homini per illam reparare perditam libertatem, parum denique non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam efficiatur ut velit.* juxta S. Doctorem igitur, gratia medicinalis, etiam ea, quacum electi vincunt mundum cum omnibus amoribus, terroribus & erroribus ejus, etiam ea qua fit ut electi velint, & tantum velint, tantoque ardore diligent, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincant, non est donum perseverantiae, quomodo sumit illud hic S. Doctor, hoc est, non est illud adjutorium quo, cum datum fuerit, non nisi perseverantes esse possunt electi.

Sancti Martyres, juxta S. Doctorem, mundo non terrente tantum, sed etiam sevientem ne starent, steterunt in fide, & in finem usque steterunt, quia à Deo misericordiam consecuti sunt, ut essent fideles, & essent usque in finem; & misericordiam consecuti sunt, quia Deus misericorditer dedit eis spiritum virtutis, & charitatis & continentiae, quo cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superarent, donec perseverantia, hoc est, perseverantia finali munitum atque firmatum. Per spiritum autem illum virtutis, charitatis, & continentiae intelligit S. Doctor celestem illam delectationem, qua sanctorum Martyrum voluntas, excitata, accensa, corroborata, & adjuta est quomodo ei congruebat ut cuncta minantia, cuncta invitantia, cuncta cruciantia superaret.

Juxta S. Doctorem, electi omnes, quamvis quandiu hic vivunt, pugnent contra concupiscentias peccatorum, non tamen serviunt peccato quod est ad mortem, quia credunt ea fide, quae per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem: credunt autem ea fide, quae per dilectionem operatur, & sic credunt usque in finem, quia liberantur gratia Dei, quam meruit eis secundum Adam, hoc est, quia & vocantur, quomodo eis aptum est, ut credant ea fide, quae per dilectionem operatur, & procuratur eis vitae terminus in iis circumstantiis, in quibus sic credunt. Unde gratia liberans, de qua hic loquitur S. Doctor, duo beneficia complectitur; nempe certam vocationem congruam meriti, & perseverantiae donum, seu vitae finem in statu iustitiae procurandum. Haec gratia liberans coincidit cum vocatione secundum propositum: hoc enim propositum, secundum quod electos vocari docet Apostolus, & post eum Augustinus, adequatè sumptum, est actus quo Deus ab aeterno absolute & efficaciter decrevit & vocare electos, quomodo eis aptum erit, ut fidem, quae per dilectionem operatur, habeant, & eis providere ne eos aliter, quam in fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniat finis hujus vitae. Unde vocatio secundum propositum duo dicit, unum in recto, nempe motiones voluntatis congruas, & alterum in obliquo, nempe vitae finem electis procurandum tali tempore, quo scilicet in fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniuntur. Ex his patet responsio ad argumentum pro adversariis effortum, in quo perperam assumitur, quod gratia medicinalis, seu actualis gratia, qua electorum voluntas sanatur, quomodo ei aptum est, ut faciat perficiatque iustitiam, sit adjutorium perseverantiae, quo electi non nisi perseverantes sunt, ut loquitur S. Augustinus: non enim aliud est, quam finalis perseverantia, hoc est, finis hujus vitae in statu iustitiae.

Dices 3. S. Augustinus eod. cap. dicit Deum, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae in Adam arbitrio reliquisse; Deum Adamo commississe arbitrium perseverandi in statu innocentiae. Ut ergo, inquit, non acciperet hoc donum Dei, id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perseverare vel non perseverare in ejus relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, quae sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut digne tante bonitati & bene vivendi facilitati, perseverandi committeretur arbitrium: Deo quidem praesciente quid esset facturus injuste, praesciente tamen, non ad hoc cogente, sed simul sciente quid de illo ipse faceret iuste. At hoc dicit S. Doctor per oppositionem ad electos, quibus proinde sentit non committi arbitrium perseverandi in statu iustitiae, in quorum proinde libero perseverare vel non perseverare in statu iustitiae sentit non relinqui arbitrio. Ergo S. Augustino hoc discrimen interest Adamum inter & electos, quod Adamus in statu innocentiae ad perseverandum non acceperit actuale gratiam ex natura sua irrepudiabilem, & irresistibiliter flecentem voluntatem ad volendum & faciendum bonum; electi verò accipiant.

Confirmatur haec consequentia. Nam 1. S. Doctor post verba laudata continuo subjicit isti: *Nunc verò postquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas.* Quid autem sunt majora illa dona, quibus electorum infirmitatem adjuvari necesse est, nisi actuales gratiae ex natura sua irrepudiabiles, & irresistibiliter flecentes voluntatem ad bonum?

2. Expressè asserit electis non relinqui voluntatem suam. Si in tanta, inquit, infirmitate vite hujus... ipsis relinqueret voluntas sua, ut in adjutorio Dei sine quo perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis, ut possent.

Itaque juxta S. Augustinum, Deus electis non relinquit voluntatem suam, ut cum adjutorio gratiae perseverent si velint; sicut suam Adamo reliquerat in statu innocentiae, ut perseveraret si vellet. At Deum suam Adamo reliquisse voluntatem, &c. juxta mentem S. Doctoris est, Deum in statu innocentiae Adamo dedisse gratiam ad perseverandum idoneam, cui consentire vel dissentire, quacum velle vel non velle bonum, perseverare vel non perseverare posset pro arbitrio. Ergo pariter, juxta mentem Sancti Doctoris, Deum electis non relinquere voluntatem suam, ut, &c. nihil aliud esse potest, quam Deum electis ad perseverandum dare gratiam, actuale scilicet, cui non possunt non consentire, quacum non possunt non velle bonum, proindeque quacum non possunt non perseverare in statu iustitiae.

Hinc 3. apertè affirmat, voluntatem electorum gratia divina indeclinabiliter & insuperabiliter agi. Subventum est igitur, inquit, infirmitati voluntatis humane, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur, & ideo quamvis infirma, non tamen deficeret, neque adversitate aliqua vinceretur.

4. Addit, Deum Adamo dimisisse & permisisse, ut faceret quod vellent; electis verò donare, ut invictissime, quod bonum est velint, & hoc deferere invictissime nolint. Fortissimo quippe dimisit, inquit, atque permisit facere quod vellent: infirmis servavit, ut ipso donante, invictissime quod bonum est vellent, & hoc deferere, invictissime nolent. Adamo autem, juxta mentem S. Doctoris, Deus dimisit & permisit facere quod vellent, quia ad perseverandum in statu innocentiae non dedit ei adjutorium gratiae, cui non posset resistere. Ergo à contrario, juxta eundem; electis non dimittit facere quod velint, quia ad perseverandum in statu iustitiae dat eis adjutorium gratiae, cui non possunt resistere. Item, juxta mentem S. Doctoris, Adamo Deus dimisit facere quod vellent,

veller, quia velle vel non velle relinquit in ejus arbitrio. Ergo à contrario, juxta eundem, Deus non dimittit electis facere quod velint, quia velle vel non velle non relinquit in eorum arbitrio, sed ita per gratiam suam movet eos ad volendum bonum, ut non possint illud non velle.

Resp. ad instant. neg. conseq. Nam in sensu S. Augustini, Deus perseverare vel non perseverare relinquit in arbitrio Adam; Adamo commisit arbitrium perseverandi in statu innocentiae, non quia dedit ei ad perseverandum actualem gratiam repudiabilem, seu, ut loquuntur, indifferentem & versatilem; hoc enim planè alienum est à mente S. Doctoris: sed quia dedit ei tantum gratiam illustrationis, neque immediate operatus est in ejus voluntate, quomodo aptum erat, ut justitiam permanenter veller; neque specialem erga illum adhibuit providentiam, qua lapsum ejus aut praeveniret, assumendo illum ad intuitivam sui visionem, antequam laberetur; aut impediret, impediendo ne tentaretur eo modo & in iis circumstantiis, in quibus per scientiam mediam praecebat esse lapsurus, si tentaretur.

E contra in sensu ejusdem Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi, non relinquit in eorum arbitrio perseverare vel non perseverare in statu justitiae, quia non solum aperit illis quod latebat, sed etiam suave facit, quod non delectabat; non solum illorum intellectum illustrat, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed per coelestem quandam suavitatem, qua placet eis justitia, immediate operatur in eorum voluntate, quomodo eis aptum est, ut quod appetendum est appetere, & quod vitandum, est vitare velint efficaciter, & quia efficaciter volunt, possint potentia ad actum non reducibili tantum, sed reducenda: *Eis*, inquit S. Doctor cap. 12. non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si velint; sed in eis etiam operatur & velle, ut quoniam non perseverabunt, nisi & possint & velint, perseverandi eis possibilitas & voluntas divinae gratiae largitate donetur. Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint.

Deus igitur, juxta S. Doctorem, & electis dat supernaturalem illustrationem, sine qua velle non possunt, & per coelestem delectationem voluntatem eorum ita accendit, ut velint & efficaciter velint, & efficaciter volendo, possint potentia, quae ad actum reducitur: quare electi, Deo donante, & in eorum voluntatibus ineffabili modo operante ut velint, & ex propria determinatione velint efficaciter, re ipsa credunt ea fide, quae per dilectionem operatur: adde, & ut sic credant usque in finem, procurat illis, independentem ab illis, vitae terminum eo tempore, quo nonnisi sic credentes inveniuntur. Hic sensus est, quo juxta mentem S. Doctoris, Deus non committit electis arbitrium perseverandi in statu justitiae.

Ad primam partem confirmationis Resp. Majora illa beneficia, quibus electorum infirmitatem adjuvandam esse ait S. Augustinus, esse duo; nempe coelestem delectationem indeliberatam, qua Deus in eis operatur velle, voluntatem eorum inclinando & accedendo, quomodo ei congruit, ut velit; & vitae hujus exitum in iis circumstantiis, in quibus nonnisi in ea fide, quae per dilectionem operatur, manentes inveniuntur, illis procuratum.

Ad 2. part. R. Juxta mentem S. Doctoris, Deus non relinquit electis voluntatem suam; quia non solum per supernaturalem illustrationem ostendit eis, quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam per coelestem delectationem operatur in eorum voluntate quomodo ei congruit ut velit, & efficaciter velit appetere quod appetendum, & vitare quod vitandum est. At verò Adamo innocenti relinquit voluntatem suam, quia ad perseverandum in statu innocentiae non aliam dedit ei actualem gratiam,

quam gratiam illustrationis, qua ostendebatur ei quid faciendum, quidve omittendum esset: neque per se, ut poterat, in ejus voluntate operatus est velle, immediate scilicet eam tangendo & movendo quomodo sciebat ei congruere, ut veller, & tantum veller, quantum opus erat, ut in statu innocentiae permaneret.

Ad 3. part. Resp. Has voces, *indeclinabiliter, insuperabiliter*, dici à S. Doctore non relatè ad voluntatem electorum, quasi agatur per gratiam irrepuabilem & insuperabilem ex natura sua, cujus proinde motioni non possit resistere, sed relatè ad tentationes & adversitates hujus vitae, à quibus vinci non potest. Itaque juxta mentem S. Doctoris, voluntas electorum gratia divina, quamvis repudiabili & frustrabili ex natura sua, indeclinabiliter & insuperabiliter agitur, quatenus per divinam gratiam, licet ex natura sua repudiabilem & frustrabilem, ita congruè movetur & inclinatur ad volendam & efficaciter volendam justitiam, ut eam re ipsa velit, & velit efficaciter, atque ita ab ea volenda non magis deterri possit tentationibus & adversitatibus hujus vitae, quam potest idem simul velle & non velle, idem simul velle efficaciter & non velle efficaciter, quod tamen absolute repugnat.

Ad 4. part. Resp. Juxta mentem S. Doctoris, Deus Adamo innocenti dimisit atque permisit facere quod veller, quia in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius quam illud veller, adeoque in ejus voluntate non operatus est, ut hoc potius, quam illud faceret; sed eum tantum divina luce colustravit, ut videret quid velle & facere deberet. Electis verò non dimittit facere quod velint, quia donat illis ut quod bonum est velint invictissime, hoc est, efficacissime, & hoc deserere invictissime seu efficacissime nolint: donat autem, voluntatem eorum ad volendum, non irresistibiliter, sed congruè flectendo & inclinando, atque ita congruè flectendo & inclinando, ut velit, & tantum seu tam efficaciter velit, tantoque ardore diligat quod bonum est, ut ab ejus prosecutione deterri non possit ulla vitae hujus tentatione vel adversitate: haec enim vox, *invictissime*, non ad voluntatem refertur, sed ad tentationes & adversitates hujus vitae, ut jam observatum est de his vocibus, *indeclinabiliter, insuperabiliter*.

Ad faciliorem textus S. Doctoris intelligentiam hic observo obiter, adjutorium perseverantiae, vel, si vis, gratiam liberantem, electorum propriam, cum apud S. Doctorem duo dicat, nempe victricem delectationem, & donum perseverantiae finalis, hoc est, vitae terminum in statu justitiae certo & infallibiliter procurandum; ab eodem S. Doctore modò adaequatè sumi pro delectatione victrici, & dono perseverantiae finalis; modò inadaequatè sumi, & cum inadaequatè sumitur, modò sumi pro sola delectatione victrici, qua voluntas electorum non irrepuabilem, sed congruè movetur ut velit, & efficaciter velit quod bonum est, modò pro sola finali perseverantia, quae cum data fuerit, nonnisi perseverantes facit, & est à statu peccabilitatis ad impeccabilitatis statum transitus.

Dices 4. S. Augustinus cap. 12. asserit Adamum peccando amisisse merita de quibus gloriari posset; adeoque electos in praesenti statu non in se, sed in Domino tantum, non de meritis suis, sed tantum de gratia liberantis gloriari posse. At hoc non asserit S. Doctor, nisi quia putat, Adamum peccando amisisse libertatem contrarietatis, & vim se ipsum cum gratia repudiabili quantumcumque magna determinandi ad bonum volendum & agendum; adeoque ad bonum volendum & agendum electos indigere gratia determinante & necessitante. Ergo ex S. Doctore, gratia Adamo data in statu innocentiae, & gratia, quae datur electis in statu naturae lapsae, inter se differunt in eo, quod haec sit determinans & necessitans; illa verò non esset.

Verba S. Doctoris sunt haec: *Placuit Deo, quo*
max

maximè humane superbiam præsumptionis extingueret, ut non gloriatur omnis caro coram ipso ... Unde autem non gloriatur caro coram ipso, nisi de meritis suis? quæ quidem potuit habere, sed perdidit: & per quod habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitrium, propter quod non restat liberandis nisi gratia liberantis. Ita ergo non gloriatur omnis caro coram ipso. Non enim gloriatur iniusti, quia non habent unde: nec iusti, quia ex ipso habent unde.

Resp. neg. min. Itaque juxta mentem S. Doctoris, Adamus in statu innocentie poterat habere merita, de quibus aliquo modo gloriari posset, non præcisè, quia cum gratia repudiabili poterat se ipsum determinare ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia bonum velle & agere, sicut oportet, ex propria determinatione poterat cum gratia repudiabili, quæ se teneret tantum ex parte intellectus, & quæ non erat indignus, cum non haberet peccatum, propter quod indignus esset; imò quæ statui, in quo gratuito conditus fuerat, debebatur. Adamus ad merendum in statu innocentie indigebat sola gratia illustrationis: cum enim voluntas ejus propter donum integritatis sana & robusta esset, non indigebat inspirationis gratia, quæ sanaretur & corroboraretur ad bonum volendum & agendum sicut oportet: unde ad bonum volendum & agendum sicut oportet, accepta illustrationis gratia, sibi cum infusus, quibus instructa erat, habitibus sufficiebat, adeoque quod vellet & ageret bonum sicut oportet, sibi speciali quodammodo attribueret poterat, atque ita poterat aliquo modo gloriari de meritis suis.

In statu verò nature lapsæ nemo est, qui gloriari possit de meritis suis. 1. Enim iniusti non possunt, quia merita non habent, aut certè non habent nisi mortificata. 2. Nec possunt, qui iusti sunt, quia ad bonum volendum & agendum sicut oportet, adeoque ad merendum, indigent gratia Dei liberantis, hoc est, voluntatem eorum sanantis, corroborantis, & à servitute concupiscentiæ eximentis per cœlestem delectationem, quæ suave facit ei bonum salutare, quod alioqui propter concupiscentialem morbum ex originali peccato contractum fastidiret. Unde iusti non de suis meritis, sed de gratia liberantis, & liberando donantis merita illa gloriari debent.

Electi non possunt gloriari de meritis suis, quia mereri non possunt, propriè scilicet & de condigno, nisi sint in statu iustitiæ, ac proinde nisi prius misericorditer à servitute peccati transferantur ad libertatem filiorum Dei, & cum iusti sunt, ad merendum indigent gratia, quæ det non solum posse velle & agere, sed etiam ipsum velle & agere; quæ non solum illustret intellectum, ut sciant quid appetere, quid vitare debeant, sed etiam voluntatem ipsam sanat & corroboret, ut quod appetendum, quodve vitandum esse cognoverint, appetere vel vitare valeant; quæ non solum sit illustratio, sed etiam inspiratio, seu cœlestis quædam suavitas, quæ bonum salutare suave fiat voluntati, quomodo ei congruum est, ut illud efficaciter velit, & opereatur sicut oportet.

Hoc adhuc clariùs dicit S. Doctor paulò inferiùs: *Ac per hoc, inquit, nec de ipsa perseverantia boni voluit Deus Sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari: qui eis non solum dat adiutorium, quale primo homini dedit, &c.* Verba jam superiùs laudata sunt. Itaque, juxta S. Doctorem, electi non debent gloriari de meritis suis, non quod non possint etiam cum gratia se ipsos determinare, atque ita indigere gratia determinante & necessitante ad bonum volendum & agendum sicut oportet, sed quia ut ad bonum volendum & agendum sicut oportet, se ipsi determinent, propter ortam ex originali culpa infirmitatem, majoribus donis adjuvandi sunt, & indigent potentiore gratia, quæ non solum perditam reparat libertatem, & det posse velle & agere quod bonum est,

sed etiam in eis operetur ut velint & agant; operatur autem, voluntatem eorum non antecedenter & irresistibiliter applicando, sed movendo, inclinando, delectando quomodo ei congruit, ut ex suis simul & ex ipsius gratiæ eam sanantis & corroborantis viribus se ipsa determinet ad volendum & agendum bonum sicut oportet. Et verò gratia, quæ electi ad merendum indigent, in eorum voluntate non operatur tantum ut velint, sed etiam ut velint liberè & ex propria determinatione: at non potest operari ut sic velint, nisi voluntatem eorum congruè movendo: voluntatem enim antecedenter & irresistibiliter ad alteram partem contradictionis obligatam, velle liberè, & ex propria determinatione, evidenter repugnat.

Dices denique S. S. Augustinus cap. 11. docet hominem in statu nature lapsæ non habere libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. Ergo dicendus est per gratiam illam, quæ electi ad bene volendum & agendum indigent, intelligere gratiam voluntatis non congruam tantum, sed determinantem, & irresistibiliter applicantem ad volendum & agendum.

Prob. ant. Nam 1. loquens de Adamo innocente, sic ait: *Possit perseverare si vellet: quod ut nollet, de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male.* Atqui his verbis S. Doctor opponit liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi. Ergo liberum arbitrium hominis lapsi non ita nunc liberum est, ut bene velle possit & male. Ergo liberum non est libertate contrarietatis, juxta S. Doctorem.

2. Sic loquitur: *Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, quæ futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti? Nunc autem per peccatum perdit bono merito in his qui liberantur, factum est donum gratiæ, quæ merces meriti futura erat.* Ergo juxta S. Doctorem, impeccabilitas, quæ beati fruuntur in cœlo, adeoque cœlestis gloria fuit merces sanctis Angelis, quia nimirum, ut jam dixit superiùs, Angeli sancti steterunt per liberum arbitrium, & ita stando meriti sunt cœlestem gloriam.

Similiter gloria cœlestis fuisset merces Adamo, si steteret, quia similiter steteret per liberum arbitrium, & stando gloriam cœlestem meritis esset. At in his qui liberantur, hoc est, in electis, factum est donum gratiæ, quod Angelis sanctis fuit, & homini innocenti fuisset merces; hoc est, gloria cœlestis non merces est, sed gratia donum electis, quia nimirum non stant per liberum arbitrium: non stant autem, quia illud perdidit, & perdendo perdidit bonum meritum, hoc est, vim merendi, qualem habuerunt Angeli sancti, cum essent in via, & qualem habuit Adamus, cum esset in statu innocentie.

Resp. ad inst. neg. ant. Ad 1. prob. neg. Quod S. Augustinus verbis laudatis opponat liberum arbitrium hominis innocentis libero arbitrio hominis lapsi: opponit enim illud tantum libero arbitrio Angelorum, & hominum beatorum. Patet ex contextu, ubi sic legitur: *Ut nollet (Adamus,) de libero descendit arbitrio, quod tunc ita liberum erat, ut bene velle posset & male. Quid erit autem liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato? ... Potuit non peccare primus homo, potuit non mori, potuit bonum non deferere ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multò major, non posse peccare. Prima immortalitas erat, posse non mori: novissima erit multò major, non posse mori. Prima erat perseverantia potestas, bonum posse non deferere: novissima erit felicitas perseverantia, bonum non posse deferere.* Vides S. Doctorem statum innocentie non hominum lapsorum, sed beatorum statui opponere.

Ad 2. prob. Resp. S. Doctorem non aliud velle, quam perseverantiam finalem fuisse meritum in bonis Angelis, & quod fuisset similiter meritum in Adamo, si perseverasset in statu innocentie. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem

finem, fuit in potestate bonorum Angelorum: unde cum re ipsa finaliter steterint, steterunt per liberum arbitrium, hoc est, steterunt, quia voluerunt stare. Similiter in potestate Adami fuit, usque in finem perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, hoc est, perseverare vel non perseverare in statu innocentiae, donec ad coelestem beatitudinem seu intuitivam Dei visionem assumeretur: unde si re ipsa steterit usque in finem, per liberum arbitrium, seu quia voluisset steterit, adeoque meritorie steterit.

In electis est contra, juxta S. Doctorem, perseverantia finalis non est meritoria, quia non est in illis libera. Ratio est, quia perseverare vel non perseverare usque in finem in statu iustitiae non est in eorum potestate: perseverant enim usque in finem in statu iustitiae, quia moriuntur eo tempore, quo iusti inveniuntur. At mori vel non mori eo tempore, quo iusti inveniuntur, vel, si vis, mori eo tempore quo iusti inveniuntur, potius quam alio quo inveniuntur iusti, non est in eorum potestate, sed in potestate solius Dei, cuius est unicuique hominum vitae terminum praescribere: unde moriuntur eo tempore quo inveniuntur iusti, non quia ipsi volunt & eligunt eo tempore mori, sed quia Deus misericorditer vult illis procurare, & illis procurare, ut moriantur eo tempore; atque ita finaliter perseverant, non quia volunt, sed quia Deus vult, & donat illis finalem perseverantiam: non igitur per liberum arbitrium, adeoque nec meritorie perseverant finaliter. Per peccatum igitur primi parentis perdidit bonum meritum perseverantiae finalis, quia per peccatum primi parentis perdidit potestatem finaliter perseverandi vel non perseverandi pro arbitrio. Hinc quod in Angelis bonis merces fuit etiam relatè ad finalem perseverantiam, nempe gloria coelestis, relatè quoque ad perseverantiam finalem est purum gratiae donum in electis. Ratio disparitatis est, quia in Angelis bonis perseverantia finalis fuit meritum. Merito autem correspondet merces; & quod merito retribuitur, retribuitur ut merces. At in electis perseverantia finalis est purum gratiae donum. Dono autem gratiae quod redditur, non potest esse, nisi gratiae donum.

DISPUTATIO III.

De gratia efficaci.

ARTICULUS I.

Exponitur doctrina Janfenii circa Gratiam efficacem.

1. **A** Pud Janfenium gratia medicinalis & efficax inter se convertuntur: ita ut omnis gratia medicinalis sit gratia efficax, & omnis gratia efficax sit gratia medicinalis. Patet ex libro 2. de gratia Christi Salv. cap. 4. ubi asserit Janfenius gratiae medicinalis adiutorium tale esse, ut faciat annuere, & influere, & velle voluntatem: hoc ipso quo datur, simul usum ejus & influxum potestatis dari; quia est hoc ipsum quod suapte efficacia facit influere facultatem, nec facultatis ipsius libero arbitratui subjacet, sed invictè facit ut hoc vel istud arbitrium arbitretur & velit: ipsum bene velle fastidienti egrotique voluntati tribuere: invictissime facere ut velit voluntas, & à voluntate non deferatur.

2. Janfenius gratiam medicinalem adequatè constituit in coelesti suavitate, seu delectatione, qua bonum voluntati suaviter placet. Patet ex libro 4. de gratia Christi, cap. 1. ubi ait, ex omnibus S. Augustini operibus perspicuè videri, gratiam istam Christi Salvatoris medicinalem, quam efficacem Schola vocat, non aliud esse, quam coelestem quandam atque ineffabilem suavitatem; seu spiritalem delectationem, qua voluntas prevenitur & flectitur ad volendum faciendumque quicquid eam Deus velle & facere constituerit. Unde juxta Janfenium, praeter hanc

suavitatem, seu delectationem, non est alia vera Christi gratia.

3. Coelestem hanc delectationem, in qua sola gratiam medicinalem consistere vult Janfenius, in actibus vitalibus & indeliberatis complacentiae & desiderii constituit. Patet ex eodem libro, cap. 11. ubi sic loquitur: *Dicimus igitur delectationem istam seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim primum illum & indeliberatum affectum animae, qui aeternalis complacentia est, partim etiam & crebro secundum, qui desiderium indeliberatum dicitur, quibus anima ita suaviter ac delectabiliter in bonum appetendum rapitur, ut voluntas ei actu libero consentiat, ac bonum diligat, tanto vehementius, quanto fortius illis actibus rapitur.*

4. Docet Janfenius voluntatem non posse amplius quidquam velle sine praevia delectatione. Patet ex eodem lib. cap. 7. ubi ait: *Voluntas sine delectatione velle aut moveri nullo pacto potest, quod sane respectu cujuslibet operationis locum habet.* Superius dixerat: *Ex quo consequenter fit, ut si illa desit (delectatio coelestis,) voluntas veluti torpens ac mortua, nihil omnino boni amplecti possit: quemadmodum etiam è contrario nihil in carnalibus diligendo prosequi potest, nisi quod eam ante delectaverit.*

5. Docet insuper, voluntatem bonum velle non posse, nisi delectatio coelestis major & intensior sit terrena delectatione; nec vicissim posse velle malum, nisi delectatio terrena major sit & intensior coelesti delectatione. Patet ex eodem lib. c. 6. *Ex his, inquit, jam perspicuè intelligitur, tanctoperè esse necessariam istam delectationis divinae gratiam, quando cum terrenarum rerum temptationibus ac delectationibus dimicamus, ut nisi major fuerit, quam terrena, qua noster affectus detinetur, fieri non possit, quin propriae voluntatis infirmitate vincamur.* Major enim delectatio nunquam sanè delectatione minore superabitur, sed eam sequetur animus, qua magis eum afficiendo suavitatem detinuerit.

6. Docet Janfenius, voluntatem sive bonum sive malum, quod amplius eam delectat, necessario velle, adeoque ad malum ab intensiore delectatione terrena, & ad bonum ab intensiore delectatione coelesti determinari & necessitari. Patet ex eodem lib. cap. 9. *Ille conflictus delectationum, inquit, qui sopiri non potest, nisi altera alteram delectando superaverit, & eo tantum animae pondus vergat. Quod enim amplius delectat, secundum id operemur necesse est.* Vigente enim (hoc est, praedominante) delectatione carnali, impossibile est, ut virtutis ac honestatis consideratio praevaleat. Juxta Janfenium, praedominante terrena delectatione, voluntatem velle bonum impossibile est. Quare? Certè quia juxta eundem, voluntas per praedominantem terrenam delectationem antecederet & irresistibiliter determinatur, adeoque necessitatur ad volendum malum, juxta illud Augustini, interprete Janfenio: *Quod amplius nos delectat indeliberatè, secundum id velimus & operemur necesse est.* Superius c. 7. dixerat Janfenius: *Delectationem omnis operationis securae mensuram statuit (Augustinus) succinctissime, clarissime, absolutissimeque pronuncians: Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est: nimirum quia id quod amplius nos delectat, etiam amplius velimus ac diligamus necesse est: tamò enim quidque vehementius volumus, quanto delectamur ardentius: quod autem magis volumus ac diligimus, secundum id operemur necesse est.* Unde quemadmodum hic dicit necesse esse, ut secundum id operemur, quod amplius nos delectat; ita paucis interjectis, in eodem loco adjicit necesse esse, ut id operemur atque sectemur, quod amplius dilexerimus, quia videlicet naturali ordine, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.

7. Docet Janfenius voluntatem, quamvis ad malum à praevalente terrena delectatione, & ad bonum à praevalente delectatione coelesti necessiteretur, esse nihilominus liberam libertate arbitrii; imò cir-